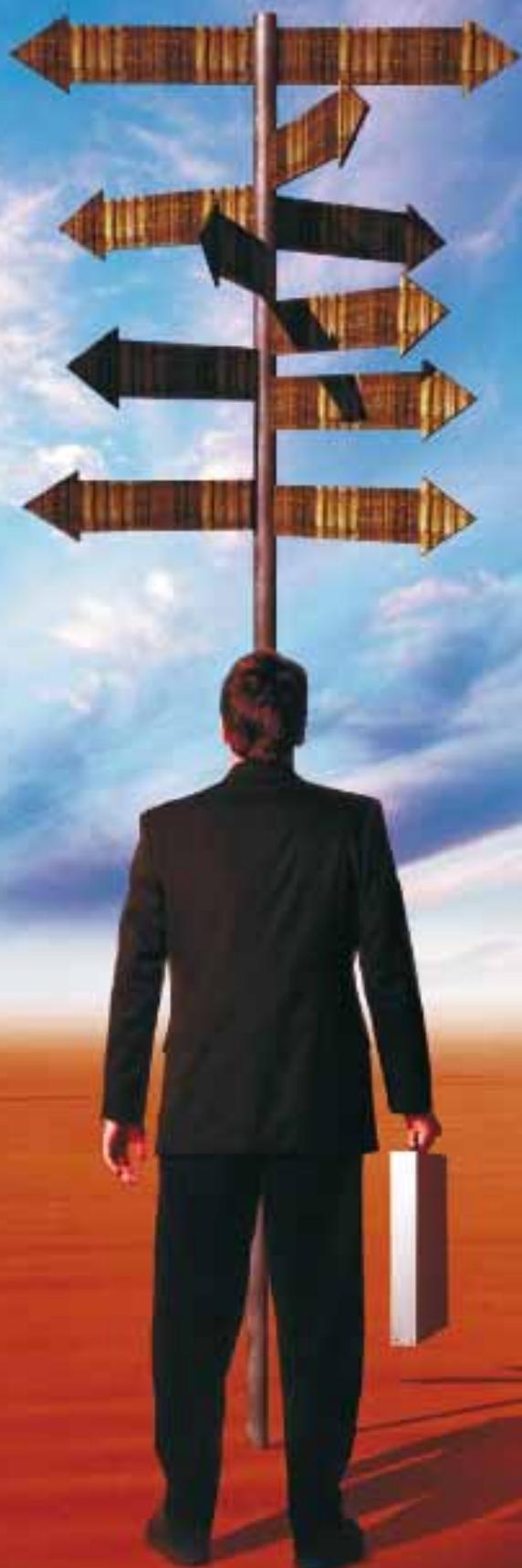

LIST STUDENATA
EKONOMSKOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U MOSTARU

GODINA VI., BROJ 11

SEF

besplatan
primjerak

- 3 Uredničko slovo
- 4 Intervju s rektorm Sveučilišta u Mostaru prof. dr. sc. Vladom Majstorovićem
Studente i studentske organizacije doživljavam kao partnerne u ostvarivanju zajednički postavljenih ciljeva!
- 7 GIVE ME MONEY
Pet najvećih banaka svijeta
- 10 Novo u BiH - internetsko bankarstvo
Obavljanje finansijskih transakcija elektroničkim putem
- 11 Gospodarski program nove Vlade RH
O čemu ćemo slušati sljedeće četiri godine
- 13 Dokle smo stigli?
Autocesta kroz Bosnu i Hercegovinu
- 17 Usluge i misija BH Telekoma
Privatizacija BH TELECOM-a
- 19 Završen fakultet. Kako do prvog zaposlenja?
Dobar životopis ključ je početnog uspjeha
- 21 Praćenje radova na sve ljepšem kampusu
U novoj akademskoj godini s novim objektima u funkciji
- 23 "Domovo novo ruho"
Renoviranje Studentskog doma
- 26 Susret mladih u Sarajevu
Ekonomijada
- 29 Prvo mjesto "za ljepši grad"
Profesori i studenti Ekonomije osvajači humanitarnog turnira "ZA LJEPŠI GRAD" u Širokom Brijegu
- 30 I Marin čita SEF
Hrvatska nada za Davisov kup u SEF-u
- 31 Biti student - neprocjenjivo!
Kako je biti student u Mostaru
- 32 Što poslije druge godine fakulteta
Odluka za cijeli život
- 35 Predavanje van studentskih klupa
Terenska nastava u Vitezu
- 36 Hasta la victoria siempre!
I studente ubijaju, zar ne?!
- 38 Pazite na ponašanje prilikom govora
Govor tijela
- 41 AIESEC must go on...
Mali ljudi velikoga srca
- 42 Razmjena studenata
Live your dreams, go global, control your future!
- 44 Strip u sličicama
Kako biti član uredništva
- 46 Blu-ray dobiva bitku protiv HD DVD-a
Nakon DVD-a dolazi Blu-ray
- 47 Najposjećenija stranica na Internetu
GOOGLE
- 48 Intervju s Ivanom Dolić, mlađom umjetnicom
Djevojka koja voli note i brojeve
- 50 Kolumna
Šverc u školi, i ravnatelj to voli

4

13

21

35

48

Poštovani čitatelji i čitateljice,

na samom početku, kao novi urednik, želio bih vas pozdraviti u ime cijelog uredništva i zahvaliti vam što i dalje čitate naš list, te se iskreno nadam da će, nakon što ga pročitate, ispuniti sva vaša očekivanja i želje. Ispitni rokovi su iza nas! Nadam se da ste sve ispite položili i ostvarili sve svoje zacrtane ciljeve u prvom semestru. Dok su neki neumorno spremali ispite, članovi uredništva su pored toga spremali naš list kako bi nakon napornih ispita za sve studente njegov sadržaj bio opuštajući. U novom broju, uredništvo vam nudi neke aktualne teme i članke, te odgovor na neka pitanja koja studente najviše zanimaju. Poslije jubilarnog broja lista, koji je premašio sva očekivanja, kako sadržajem tako i prezentacijom, koja se odvila u prepunom amfiteatru, pred novo uredništvo stavljen je veliki zadatak ali i veliko zadovoljstvo. Zasigurno možemo reći kako je dosadašnji rad uredništva sigurno na ponos svim studentima Ekonomskog fakulteta, pa se kao novi urednik iskreno nadam da će i naš rad biti na ponos svima. U 11. broj lista unešeno je puno truda, za neke članove uredništva to su bili prvi članci, prvi broj, prvo novinarsko iskustvo koje su uspješno prevladali. Njihova nesigurnost bila je ispočetka vidljiva, ali nakon nekoliko sastanaka i kraćeg druženja svi smo primijetili da nema boljih, nego da smo svi jednaki i kao tim možemo napraviti sve ono što ne bismo mogli kao individualci. Zajedno smo pregledavali članke, tražili aktualne teme iz studentskog života, zanimljivosti sa Sveučilišta i slično.

Što se tiče samog sadržaja lista, na početku vam donosimo intervju s našim rektorm prof. dr. sc. Vladom Majstorovićem; zatim nam je Ivo kroz svoj članak predstavio najveće banke svijeta; nastavljamo praćenje gradnje na našem sveučilištu; Sanja

nas izvještava što će novo donijeti obnova Studentskog doma, dok je kolegica Ivana uspjela uhvatiti poznatog hrvatskog tenisača Marina Čilića i upitala ga neka zanimljiva pitanja u vezi njegovog sportskog i privatnog života, te brojne druge teme i aktualnosti koje će vam zasigurno biti zanimljive i poučne. Na kraju lista možete primijetiti i kolumnu koja se po prvi put načini u njemu.

Na kraju ovoga našeg uvodnog razgovora želio bih se zahvaliti našem dekanu koji i dalje neumorno potpomaže ovaj naš projekt, Studentskom zboru, zatim svim vanjskim suradnicima a posebno svim bivšim članovima uredništva koji su prijenosom svog iskustva i znanja na nove članove učinili ovaj list kvalitetnijim.

Jedno veliko hvala i svim našim sponzorima bez čije materijalne pomoći ovaj broj ne bi ugledao svjetlo dana.

Hvala vama, poštovani čitatelji, što i dalje vjerujete u naš trud koji smo koliko toliko uspjeli prenijeti na papir, a sve vaše kritike rado ćemo prihvatići i u sljedećem broju popraviti ono što smo u ovome propustili.

Do sljedećeg broja!

S poštovanjem,

Jakov Marijanović

GLAVNI UREDNIK

Glavni i odgovorni urednik
Jakov Marijanović

Zamjenik glavnog urednika
Mate Hrkać

Uredništvo
Ivo Kraljević
Marija Krešić, Milenko Margeta,
Dunja Bekavac, Nedeljko Čuljak,
Sanja Karlović, Irena Milićević,
Ivana Šimović

Suradnici
Ivica Skender, Slaven Budimir, Sanja
Senkić, Mario Tomić, Romana Vitas,
Ana Perić, Ana Džidić, Tino Škutor

Lektor
Mario Glibić

Naslovница
Igor Bradara

Adresa
Matica hrvatske b.b., 88000 Mostar,
Tel.: +387 36 355 106, 063 404 878

Žiro račun
UniCredit banka b.b.
3381002200372369
www.list-sef.org

Uredništvo list-sef@list-sef.org
Marketing marketing@list-sef.org

Grafičko oblikovanje i tisk
FRAM ZIRAL, Mostar

Naklada 1.000 primjeraka

Studente i studentske organizacije **doživljavam kao partnere** u ostvarivanju zajednički postavljenih ciljeva!

JAKOV MARIJANOVIĆ
i MATE HRKAĆ

Poštovani čitatelji i čitateljice, u 11. broju lista SEF donosimo vam intervju s rektorm Sveučilišta u Mostaru prof. dr. sc. Vladom Majstorovićem, u kojem doznajemo odgovore na neka važna pitanja u vezi s našim sveučilištem, Bolonjskim procesom, te mišljenje prvog čovjeka Sveučilišta o studentskim organizacijama i listu SEF.

■ **SEF: Na samom početku, kako je izgledao Vaš put do sadašnje pozicije i kojim dijelom svoje profesionalne karijere se najviše ponosite?**

V.M: Biti najbolji, ili među najboljima, na mom odabranom putu cjeloživotnog učenja

te prenošenje stečenih znanja i vještina na nove studente. Najviše se ponosim dijelom profesionalne karijere u kojoj sam djelotvorno sudjelovao u osiguranju boljih uvjeta za visoko obrazovanje i istraživanje na Sveučilištu u Mostaru, te njegovo razvijanje u središte kreacije naprednog znanja i pokretača cjelokupnog društvenog i kulturnog napretka u ovoj regiji.

■ SEF: Kao rektor mostarskog Sveučilišta, možete li nam dati kratki opis stanja na Sveučilištu, što vam se sviđa a što biste htjeli promijeniti?

V. M.: Sveučilište je danas jedno od najvećih gradilišta u zemlji. Izgradnja i opremanje velikog broja objekata u kampusu Sveučilišta teče planiranim dinamikom uz snažnu potporu Vlade Republike Hrvatske. Bila je to presudna pretpostavka za daljnji razvitak i provedbu Bolonjskog procesa kojeg smo označili prioritetnom zadaćom na našem sveučilištu uz snažno kadrovsko jačanje Sveučilišta.

U dosadašnjoj provedbi Bolonjskog procesa napravili smo strukturne promjene, definirali obrazovni cikluse, strukturu i sadržaj obrazovnih programa, utvrđili ECTS bodove, upisali treći naraštaj studenata u posljednji semestar prvog obrazovnog ciklusa koji studiraju po novim nastavnim planovima i programima.

Donesen je akcijski plan provedbe druge faze Bolonjskog procesa. Trenutačno se provodi analiza upisanih u prvi ciklus i provodi program mera kojima će se osigurati dodatna potpora studentima kako bi na vrijeme mogli prikupiti propisani broj ECTS bodova.

Ključno pitanje provedbe

ove faze Bolonjskog procesa vezano je za promjenu studijskih programa u izvedbenom djelu. Ono što bih želio promijeniti odnosi se na promjene starih navika u načinu izvođenja i ocjenjivanja studenata, a to znači uvesti kontinuirani interaktivni rad sa studentima, stalno praćenje i ocjenjivanje ostvarenih znanja, vještina i kompetencija prema unaprijed poznatim mjerilima i kriterijima. Završetkom nastave iz pojedinoga kolegija, ocjena studenata bi trebala biti oko 80% formirana temeljem postignutih ocjena

kolokvija, testova, seminarских radova, projekata i sl. Prema tome, završni ispit bi trebao biti formalan čin zaključivanja konačne ocjene, čime student stjeće i predviđeni broj ECTS bodova za taj kolegij.

■ SEF: Kampus je iz dana u dan sve moderniji i sređeniji, gradnja se nastavlja; možemo li već početkom nove akademске godine očekivati funkciranje nekih objekata koji su trenutno uogradnji?

V. M.: Svakako. Izgradnja kam-

pusa teče planiranim dinamikom. Pored objekta Medicinskog fakulteta koji je otvoren početkom ove akademске godine, za očekivati je stavljanje u funkciju i zgrade Građevinskog fakulteta. Završena je obnova i opremanje Ekonomskog fakulteta, amfiteatra, Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti i umjetnosti. Takoder se očekuje završetak dogradnje Agronomskog fakulteta, Pravnog fakulteta, Fakulteta strojarstva i računarstva, te Rektorata Sveučilišta u Mostaru do početka nove akademске godine.

■ SEF: Naše Sveučilište broji negdje oko 15.000 studenata. Kako su studenti zadovoljni uvjetima studiranja, te kako vi doživljavate studentske organizacije kao što su Studentski zbor, AIESEC i brojne studentske listove, mislite li da studenti na pravi način iznose problematiku studiranja?

V. M.: Studente i studentske organizacije doživljavam kao partnerne u ostvarivanju zajednički postavljenih ciljeva u preobrazbi našega sveučilišta u moderno europsko sveučilište, kao središte kreacije naprednog znanja umreženo u europsko okruženje. Pozdravljam i podržavam brojne studentske aktivnosti, a osobito projekt provođenja studentske ankete o kvaliteti nastavnog procesa. Ovo je samo jedan od načina na koji studenti svojim aktivnostima jačaju svoje sveučilište.

■ SEF: Često možemo čuti kako velik broj srednjoškolaca mašta o studiranju izvan države (našeg sveučilišta). Kakvo je Vaše stajalište o tom pitanju; što druga sveučilišta imaju, a mi nemamo?

V. M.: Maštanje o studiranju vani pitanje je koje zaokuplja velik broj srednjoškolaca svake, pa i ove generacije. Cilj nam je stvoriti uvjete studiranja kao i na drugim sveučilištima, kako to ne bi bio razlog odlaska. Uvjeren sam kako će nas ostvarenje tih ciljeva činiti sretnima i zadovoljnima.

■ SEF: Kako je Bolonjski proces neizostavna tema u gotovo svakom našem intervjuu s profesorima, tako ćemo i Vas pitati za mišljenje o Bolonjskom procesu na našem sveučilištu, i hoće li studenti zbog svog zvanja "baccalaureus" imati problema pri zapošljavanju?

V.M.: Može biti problema i poteškoća ako nadležna tijela na vrijeme zakonski ne reguliraju ovo pitanje. S naše strane smo im više puta skrenuli pozornost na obvezu reguliranja ove materije, što ćemo raditi i ubuduće.

■ SEF: Na početku razgovora pitali smo Vas za mišljenje o studentskim organizacijama i što osobno mislite o našem listu SEF ?

V.M.: I prije ovoga intervjuva imao sam priliku pročitati Vaš list. Čini mi se da mu je konцепција dobro osmišljena, da je sadržaj raznolik, aktualan i zanimljiv. Stoga ga preporučam ne samo studentima, suradnicima i profesorima nego i širem čitateljstvu.

■ SEF: Kao čovjek s puno obaveza sigurno imate malo slobodnog vremena, ukoliko ga imate možete li nam reći kako ga provode?

V.M.: Nažalost, gotovo ga i nemam. No, ono malo slobodnog vremena provedem u krugu najuže obitelji.

■ SEF: I na samom kraju ovog ugodnog razgovora, što biste poručili svim studentima i čitateljima lista SEF?

V:M.: Poručio bih studentima, ali i cjelokupnoj akademskoj zajednici da zajedničkim radom učinimo sve da naše Sveučilište postane moderno europsko sveučilište prepoznatljivo po izvrsnosti, kvaliteti i konkurentnosti na dobrobit sadašnjih i budućih generacija naših studenata. ■

Pet najvećih banaka svijeta

Ivo KRALJEVIĆ

Global Finance kuća svake godine objavljuje popis 50 najznačajnijih banaka u svijetu. Na temelju ukupne aktive banaka, njihovih marketinških aktivnosti, širenja tržišta te općeg značaja kreira popis od 50 najvećih. Može se reći da je taj isti izvještaj i poligon za dokazivanje ugleda i značaja tih banaka. Čije su to banke? Pretpostavljate, riječ je o SAD-u i Japanu, ali i Europa je sve više konkurenata na svjetskom novčanom tržištu. Ove naše domaće banke nisu ni blizu vrhu popisa. Nalaze se u zadnjem dijelu.

Kao što znate, većim dijelom naših banaka se upravlja iz Austrije, Italije i Njemačke. Ali, događanja na svjetskoj sceni su drugačija. Većina tih banaka izlazi iz sfere depozitno-kreditnih poslova te uvodi toliki broj opcija poslovanja da izlazi iz svijeta riječi banka. Njihovo širenje diljem svijeta paralelno je popraćeno i povećanjem broja njihovih aktivnosti. Može s reći da te banke predstavljaju svjetske financijske predvodnike koji zadovoljavaju široki spektar potreba stanovništva. One su:

MIZUHO FINANCIAL GROUP (Japan)

ukupna aktiva – 1.289.700.000.000,00 USD

Mizuho Financial Group (kratica MHFG) nastala 2000. je spajanjem DAI – ICHI KANGIO BANK, FUJI BANK i INDUSTRIAL BANK OF JAPAN. U godini 2005. sve poslovnice Mizuho Holdingsa prebačene su u direktnu kontrolu MHFG sa sjedištem u Otemachi, Tokio. MHFG predstavlja holding velikih banaka. Riječ Mizuho na japanskom znači riža. Ona je relativno mlada banka koja je na vrh popisa najvećih svjetskih banaka zasjela tek u 2005. god. Ona ima aktivu od 1.3 trilijuna američkih dolara. Nisam se usudio ovaj izraz prevesti u brojke. U svakom slučaju puno. Inače, prema Global Forbes ljestvici ona se nalazi na 60. mjestu najvećih svjetskih korporacija, te na kotaciji najvećih svjetskih burzi kao što je Tokio Stock Exchange, Nyse itd. Mizuho ne nastupa samo na japanskim tržištima, nego i na globalnom planu. On se trudi opslužiti sve moguće sektore financijskog poslovanja. U tom cilju svoje je poslovanje usmjerila u 4 temeljne kategorije:

- Retail Group (515 poslovnica uz 11.000 bankovnih aparata u svijetu);
- Global Corporate Group – u svom poslovanju prati najveće japanske korporacije koje posluju u svijetu
- Global Wealth and asset management
- Strategy Affiliates

Citigroup Inc. (poznata kao Citibank) glavna je američka finansijska institucija u SAD-u sa sjedištem u New Yorku. Ona je najveća korporacija na svijetu te ima veliki udio u Dow Jones indeksu tržišta kapitala. Nastala je spajanjem tada glavnih američkih banaka (Citicorp i Travelers Group) u 1998. god. Razlozi za spajanje su bili povećanje kapitala, širenje tržišta, sinergija znanja, bolji management itd. Ona danas zapošljava 332.000 zaposlenih diljem svijeta opslužujući 200 milijuna klijenata. Zanimljiva je činjenica da najveći udio u toj banci ima vlada iz Abu Dhabija. Drugi najveći vlasnik s 3,6 % udjela je princ Al-Waleed bin Talal iz Saudijske Arabije. Danas Citigroup svoj posao također dijeli na sektore kredita, osobne financije, brokerski poslovi i osiguranja. Citigroup ima prepoznatljiv logo, a to je crveni kišobran koji prekriva natpis "citigroup". Citigroup je u svojoj prošlosti osnovala veći broj finansijskih institucija koji se vežu na investicijsko bankarstvo. Ona zapošljava veliki broj managera svih razina uprave a mjesto CEO-a (chief executive officer) je jedno od najplaćenijih i najuglednijih managerskih pozicija na planetu. Veoma su aktivne i na svjetskoj marketinškoj sceni. Ako samo pogledate strane tele-kanale, možete vidjeti neke od brojnih divizija njihovog poslovanja. Neke od njih su CitiMortgage, CitiInsurance, Diners Club, Smith Barney itd.

CITIGROUP (SAD)

ukupna aktiva - 1.264.000.000.000,00 USD

UBS (Union Bank of Switzerland) najveća je banka po aktivi u Europi. Iako joj je sjedište u Baselu, njen poslovni fokus je uglavnom vezano za SAD. Iako se većina svjetskih banaka bavi tim poslom, UBS je prvakinja u sektoru poslovanja s tuđim novcem. Kratica u imenu AG na njemačkom znači "Aktiengesellschaft" što je ekvivalent za izraz *corporation* u SAD-u. UBS AG je na svjetskom planu podijeljen na dvije divizije (Private Banking, Asset Management). UBS je nastala spajanjem Union Bank of Switzerland i Swiss Bank Corporation 1998. god. Ono što valja istaknuti jest to da je UBS vlasnik mnogih investicijskih banaka i fondova u SAD-u koji djeluju na američkim tržištima kapitala. UBS je vlasnik velikog broja dionica u SAD-u s ukupnom vrijednošću od 43.850 bilijuna švicarskih franaka (CHF). UBS zapošljava 81.557 osoba u 50 zemalja. Stalno je aktivan na planu generiranja novih poslovnih inovacija kako bi se još diferencirala od konkurenčije. Otvaranje novih poslova i projekata je logičan i prepoznatljiv sljed njihovog poslovanja. Ono po čemu su prepoznatljivi u svijetu je to da imaju ogromnu zgradu sjedišta u Connecticutu. Ta je zgrada uvrštena u Guinessovu knjigu rekorda kao zgrada čija prostorna veličina iznosi 103.000 metara kvadratnih. Uprava UBS-a je izjavila da bi se Boeing 747 mogao spustiti na nju. Pored toga što su "veliki", poslovni im ide jako dobro (\$). Na kraju 2007. god. zabilježili su neto profit od 11.249.000.000 CHF.

UBS AG (Švicarska)

ukupna aktiva – 1.120.600.000.000,00 USD

Kao što smo vidjeli, sve ove velike svjetske banke su nastale spajanjem nekih drugih značajnih banaka. Očito je da

postoje neke konkretnе prednosti prilikom tog pristupa. Sljedeći logičan korak u procesu osvajanja tržišta, je ta da se i

popis najvećih 50 banaka reducira. Sigurno je da će i ove prikazane banke promjeniti dva, tri imena. Brojke i povjerenje

HSBC (Velika Britanija)

ukupna aktiva-1.034.200.000.000,00 USD

HSBC

HSBC-a je ta da sjedišta svojih divizija prijave u zemljama u razvoju radi smanjivanja troškova. Tako se centri njezinih divizija nalaze u Brazilu, Indiji, Šangaju, Maleziji i Filipinima. Ta politika u bankarskoj terminologiji se zove *offshore policy*. HSBC je stvorio brand pod nazivom HSBC Premier. HSBC Premier je realiziran projekt koji se sastoji od pružanja velikog broja financijskih usluga svim sektorima. Tako se cijela HSBC kompanija izjednačava s pojmom HSBC Premier što u stvarnosti nije točno. Ono po čemu će ljudi prepoznati HSBC je to da je on dugogodišnji partner F1. Trenutno se njegov logo nalazi na Jaguarovom bolidu. Logo je smješten na rep bolidu. Svaki put kada se Jaguar nalazi spred nekog bilda u utrci, vozač tog bilda gleda veliki natpis "HSBC- the world local bank". Na nesreću, Jaguar Racing F1 Team nema toliko sreće u utrkama.

DEUTSCHE BANK AG (Njemačka)

ukupna aktiva- 1.014,800.000.000,00 USD

Nema niti jedne ljestvice najboljih, a da tu se ne nalazi poneki njemac. Deutsche Bank je osnovana 1870. god. sa sjedištem u Frankfurthu u poznatim Deutsche Bank bliznacima. Prve poslovnice banka je otvorila u Londonu, Šangaju i Yokohami. Ona je u stoljetnoj prošlosti imala i crnih rupa. Za vrijeme diktature Hitlera, služila je za kreditiranje izgradnje Auschwitza i ostalih logora.

Ali, u drugoj polovici dvadesetog stoljeća oprala je obraz te se ponudila javnosti kao neovisna bankarska institucija. U 1995. god. se počela specijalizirati u investicijskom bankarstvu. Do 2005. god. 75 % svog ukupnog prihoda ostvarivala je iz ovog područja. Veliki udarac za Deutsche Bank je bio teroristički napad 11. rujna 2001. god. prilikom kojeg su joj srušene poslovnice u New Yorku. Cijela uprava i sjedište joj je bilo uništeno. Deutsche Bank AG je reorganizirana iz 10 u tri osnovne jedinice, a to su:

- Investicijsko bankarstvo;
- Upravljanje aktivom kljenata;
- Corporate Investment.

U 1972. god. Deutsche Bank je pokrenula javni oglas o dostavljanju loga koji će u sljedećim razdobljima zadovoljavati sve kriterije koje je uprava postavila. Grafičar iz Stuttgarta je donio odgovarajući logo koji se sastojao od mača unutar kvadrata. Kriteriji su bili da simbol mora biti provokativan, te će "rezati" sve naokolo, ne smije ga pregaziti vrijeme, tj. biti će otporan na Zub vremena, logo se može upotrebljavati u svim mogućim medijima i da se logo može lako prepoznati sa velike udaljenosti.

stanovništva u bankarski sektor će rasti. Predviđam da će događanja na svjetskoj bankarskoj sceni ići u smjeru monopoliz-

ma, oligarhizma. U BiH se to već događa. Konkurenčija je zdrava pojava. Treba je njegovati. Bojim se da ćemo veoma brzo

umjesto naziva ZABA, HYPO, OTC imati samo naziv BANKA. A onda smo opet na početku. Ili nismo? ■

Obavljanje financijskih transakcija elektroničkim putem

IRENA MILIĆEVIĆ

Razvoj novih tehnologija i Interneta unosi mnogo pozitivnih promjena u svakodnevni život ljudi. Jedna od njih je i elektroničko poslovanje – obavljanje financijskih transakcija razmjenom informacija elektroničkim putem. Prednost ovog poslovanja je u tome da je jednostavno, zahtijeva manje troškova i potreban je kraći vremenski period za obavljanje određenih akcija. Ovakvi trendovi zadovoljavaju dva vrlo bitna cilja: povećava se zadovoljstvo korisnika, a cijena transakcija se bitno smanjuje. S druge strane, radi se o vrlo delikatnim i ozbiljnim internetskim aplikacijama i operacijama u kojima su eventualne pogreške teško ispravljaju, pa im se u praksi posvećuje puno pozornosti i intenzivno se radi na njihovu promicanju, prije svega u sigurnosnom smislu.

Elektroničko se plaćanje odvija korištenjem elektroničkog **tokena** (paket informacija). **Token** je samostalni, osobnom lozinkom zaštićeni uređaj, namijenjen identifikaciji korisnika Internet bankarstva i digitalnom potpisivanju naloga, tako da ne postoji mogućnost neovlaštenog pristupa klijentovim računima.

Internetsko bankarstvo za građane uklanja sva prostorna i vremenska ograničenja u poslovanju klijenta s bankom. Koristeći internetsko bankarstvo građani mogu brzo i efikasno obavljati plaćanja te imati potpuni nadzor nad svojim financijskim poslovanjem s bilo

kojeg mjestu 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu.

Na području Mostara ovakvu uslugu pruža samo UniCredit banka d.d.

UniCredit banka d.d. uslugom EBA (elektroničko bankarstvo) nudi svojim klijentima direktno obavljanje i pregled financijskih transakcija i stanja računa.

Usluga EBA – Internet bankarstva za građane, uz primjenu najsvremenijih tehnologija zaštite, osigurava: verifikaciju pravovaljanosti identiteta svakog klijenta uz pomoć tokena; digitalno potpisivanje naloga uz pomoć tokena; zaštitu od čitanja ili mijenjanja podataka tijekom prijenosa naloga klijenta do i od Banke te privatnost klijenta. ■

ROMANA VITAS

Koalicinski sporazum i gospodarski program nove Vlade

Nakon pregovora, koji su trajali više od mjesec dana, predsjednici koaliciskih stranaka, premijer Ivo Sanader, Josip Franić i Đurđa Adlešić, potpisali su u utorak, 8. siječnja 2008. godine, "Koalicinski sporazum o formiranju parlamentarne većine i suradnji u Vladi Republike Hrvatske za mandat 2007. do 2011." koji se temelji na programima triju stranaka koalicije. Sanader je kao najvažnije iz koaliciskog sporazuma u svojoj izjavi istaknuo sljedeće: "Definirali smo ciljeve – svođenje proračunskog deficitia na nulu 2010., smanjivanje anketne nezaposlenosti na 7,5 posto i rast BDP-a od 7 posto". U više navrata napomenuo je kako je ovo prva zaista programska koalicija te da je kao takva novo iskustvo za Hrvatsku.

Uz navedeni koalicinski sporazum, dio Programa bit će i zasebni sporazumi sklopljeni s predstvincima nacionalnih manjina te predstnikom Hrvatske stranke umirovljenika. Dijelovi programa koji su najviše odjeknuli u javnosti, vezani su uz zabranu pušenja na javnim mjestima, odredbu o vraćanju 0,5 promila (ali samo za vozače starije od 24 godine) te ZERP. Uz navedeno, utvrđeno je da se neće provoditi referendum oko pitanja ulaska Hrvatske u NATO, a u vezi s kojim je Sanader izjavio: "Očekujemo pozivnicu na summitu NATO-a u travnju u Bukureštu i to će biti veliki vanjskopolitički uspjeh Hrvatske koji će imati reference na gospodarsko stanje u zemlji i porast stranih ulaganja". Kao neke od glavnih naglasaka iz programa svoje buduće vlade, spomenuo je rast standarda i zaposlenosti uz očuvanje makroekonomski stabilnosti i socijalnih prava, daljnje smanjivanje deficitia opće države kako bi do 2010. godine bio sveden na nulu, rast BDP-a od sedam posto godišnje, anketnu stopu nezaposlenosti od sedam i pol posto, ostvarivanje društva znanja, ravnomjeran razvoj svih hrvatskih krajeva, reformu zdravstva, nastavak brige o obitelji, mladima i braniteljima te ulazak Hrvatske u EU

i NATO. Što se tiče područja gospodarstva, predlažu se nove razvojne mjeere i najavljuje ulazak Hrvatske u "Klub 40" najkonkurentnijih zemalja svijeta. Predviđa se zaštita prava malih ulagачa u skladu s europskim standardima. Bez preciziranih rokova, navedena je namjera restrukturiranja i privatizacija HEP-a, dok će se kod moguće daljnje

privatizacije INA-e zadržati minimalno 25 posto plus jedna dionica u vlasništvu države. Nadalje, predviđa se reorganizacija Hrvatskog fonda za privatizaciju te odgovornije upravljanje državnom imovinom. Uz navedeno, u programu se navodi da se neće privatizirati šume, izvori pitke i termalne vode, vodoopskrba, željeznička i plinovodna infrastruktura te prijenosna mreža električne energije. Glede činjenice da je jedan od najvažnijih dijelova predizborne kampanje koalicije HSS i HSLS bila decentralizacija, u koaliciskom sporazumu i u programu Vlade navodi se namjera da se do 2011. godine omogući lokalnim proračunima da čine barem 20 posto prihoda poslovanja središnjeg proračuna.

Potpore za poduzetnike veće za pedeset posto

U dijelu koji se tiče poduzetništva, između ostalog navodi se kako će se proračun za potpore malim i srednjim tvrtkama svake godine povećavati za pedeset posto. Hrvatska agencija za malo gospodarstvo

postat će središnje mjesto za operativno poticanje malog i srednjeg poduzetništva, a već od ožujka ove godine trebalo bi provesti razgraničavanje subvencija na mikro, malo i srednje poduzetništvo, dok će poticaje dobivati i uslužne djelatnosti povezane uz stvaranje novododanih vrijednosti. Poticaj poduzetništvu trebalo bi dati i potpuno uvođenje preporuka Hitroresa i uklanjanje drugih administrativnih prepreka kako bi se troškovi poslovanja snizili za 25 posto do 2012. godine. Nastavlja se s ulaganjem u poduzetničke zone te pripremom zainteresiranih za korištenje europskih fondova. Uz navedeno, predviđa se donošenje novog Zakona o trgovini u prvom kvartalu ove godine. Rad nedjeljom se ne bi izričito zabranio, već bi poslodavci, ako uvode rad nedjeljom, blagdanom, ili drugim neradnim danom, morali ugovorom sa sindikatima utvrditi kriterije i uvjete za takav rad. Također, povećale bi se kazne za kršenje tog propisa. U programu se navodi i namjera razrade modela subvencija malim obiteljskim trgovačkim radnjama. U turizmu se najavljuje izgradnja novih 50 tisuća

Sabor je 12. siječnja 2008. godine izglasao povjerenje novoj koaliciskoj Vladi koja je utvrdila svoj gospodarski program koji se temelji na koaliciskom sporazumu HDZ-a i koalicije HSS i HSLS.

**O čemu
ćemo
slušati
sljedeće
četiri
godine**

kreveta u hotelskim kapacitetima visoke kategorije na priobalju i 10 tisuća na kontinentu, 500 malih obiteljskih hotela čime će se otvoriti novih 5 tisuća radnih mjeseta samo u ovom segmentu turističke ponude. Spominje se i stvaranje novih 300 seoskih turističkih gospodarstava.

Moratorij za strance

HSS je izrazio zadovoljstvo što je prihvaćena većina njihovih prijedloga vezanih za poljoprivrednu. Utvrđuje se uvođenje moratorija na prodaju poljoprivrednog zemljišta strancima od najmanje 12 godina nakon pristupa Hrvatske u Europsku uniju. Nadalje, petnaest posto površine Hrvatske planira se proglašiti područjem zaštićenim od unosa genetski modificiranih organizama. Uz navedeno, minimalno poticana površina bila bi najmanje jedan hektar poljoprivrednog zemljišta, dok bi u stočarskoj proizvodnji minimalno poticana proizvodnja bila jedno grlo. Nadalje, u razdoblju između 2008. i 2013. godine osiguralo bi se sedamsto milijuna kuna u državnom proračunu za potporu prehrambeno-prerađivačkoj industriji. Uz navedeno, u cilju povećanja konkurentnosti proveli bi se programi potpore marketinškoj pripremi proizvoda za tržiste te potpore za sustav zaštite autohtonih prehrabrenih proizvoda.

Nadalje, planira se osam milijardi kuna za restrukturiranje brodogradnje. Koalicija se također obavezala da će dvadeset i pet posto ukupnih ulaganja iz državnog proračuna usmjeriti u potpore industriji za istraživanje i razvoj.

Najavljuje se jačanje mjera za nadzor nad trošenjem proračunskog novca i podmirivanje poreznih obveza, (primjerice uvođenje poreznog broja, nadzor nad kretanjem proizvoda koji se oporezuju trošarinama, interne revizije...). Mladi će se oslobođiti plaćanja zdravstvenog doprinosa u prvoj godini zaposlenja. Najavljuje se i povećanje kvalitete studentskog standarda (smještaj u

domu, prehrana...) te izrada adekvatnih modela kreditiranja i stipendiranja studenata.

Kritike sa svih strana

Dok s jedne strane članovi nove Vlade ponosno iznose svoj program za sljedeće četiri godine, s druge strane kritičari su već počeli iznositi sumnje glede tog istog programa. Tako se potpredsjednik Matice hrvatskih sindikata Vilim Ribić pita može li se državni proračun dovoljno povećati da zadovolji sve potrebe jer se samo za potrebe poljoprivrede traži go-

dišnje šest milijardi kuna, za potrebe cestogradnje oko tri i pol milijarde kuna, a za željeznice oko 4,7 milijarde kuna. Navodi da je u 2008. za obrazovanje predviđen rast od oko deset posto, od čega će se šest posto potrošiti na plaće, te smatra kako je neozbiljno razmatrati bilo kakve nove projekte u okvirima

Utvrdjuje se uvođenje moratorija na prodaju poljoprivrednog zemljišta strancima od najmanje 12 godina nakon pristupa Hrvatske u Europsku uniju. Najavljuje se jačanje mjera za nadzor nad trošenjem proračunskog novca i podmirivanje poreznih obveza

realnog porasta izdvajanja za obrazovanje u visini od četiri posto, odnosno 430 milijuna kuna. Nadalje, Miodrag Šajatović u Lideru navodi kako neki važni podaci uopće nisu zastupljeni u koaliciskom sporazumu, primjerice, koliki će biti vanjskotrgovinski deficit na kraju sljedećeg mandata. Isto tako, smatra da je manjka-

vost koalicijskog sporazuma nepostojanje opisa polaznog stanja te napominje kako bi i obična SWOT analiza bila dovoljna za utvrđivanje onoga što se može, a što ne može napraviti. Uz navedeno, kritizira i činjenicu da se u koalicijskom sporazu mu navodi kako će se nakon Strateškog okvira napraviti još jedan koji će se zватi Nacionalni strateški referentni okvir. Nadalje, smatra kako je u nekim elementima koalicijski sporazum kontradiktoran, kako ima vrlo malo ciljeva zacrtanih u brojkama, a za većinu zadataka nisu određeni rokovi. U svom tekstu navodi sljedeće: «U ekonomskoj politici postoji nešto što se zove konfliktnost ciljeva. Kad se želi, primjera radi, proračunski deficit svesti na nulu, to utječe na gotovo sve dijelove nacionalne ekonomije. Stoga bi trebalo simulirati efekte, a ne jednostavno slagati red HDZ-ovih, red HSS-ovih pa red HSLS-ovih zahtjeva kojima će se moći hvaliti za dvije godine, kada dođe vrijeme prikupljanja glasova za lokalne izbore.» Naravno, u žestoke kritičare se ubrajaju i članovi oporbe koji su na prvoj sjednici Sabora napali program Vlade. Oporba je zamjerila izostanak rješenja za ključne probleme te je predsjednik SDP-a novi program nazvao samo listom dobrih želja.

Sada kad je završila priča_oko izbora, došlo je vrijeme za rad. Bez obzira za koga je tko glasao, dobili smo novu vlast koja je pobijedila na demokratskim izborima. Utvrđivanjem sporazuma i gospodarskog programa riješen je teorijski dio, a vrijeme koje je pred nama pokazat će kako će ta teorija djelovati u praksi. ■

Autocesta kroz Bosnu i Hercegovinu

IVICA SKENDER

Izvadak iz dnevnika...

Nadnevak: 6. srpnja 2018. g.
Vozim se automobilom, baš i nema toliko gužve, s obzirom da je petak poslijepodne i prekrasan ljetni dan. Nakon par kilometara, ograničenje 60, radovi na putu, svjetla sa strane upozoravaju vozače. Zamišljeno gledam i vraćam

se u prošlost (sadašnjost) i u dane kad se o izgradnji autoceste u BiH sve činilo kao jedan vic bolji i od najboljeg vica o Muji i Hasi....

Dobro osmišljena državna politika i program s jasnim strategijama doveli su nas do ovoga što danas imamo. Prometni pravci i infrastruktura bili su kroz povijest glavni po-

kretač gospodarskog razvoja. Mjesta kuda je prolazila cesta, gdje su rijeke plodne i plovne, gdje postoji željeznica, bila su mesta razvijanja života, proizvodnje, transporta, **kotač razvoja.**

Ma o čemu ja pričam, upravo dolazim do prvih terminala sa sofisticiranom opremom (tehnologijom), kontrolna

točka kojoj je glavni cilj poboljšanje sigurnosti, sprječavanje distribucije kriminala preko naše zemlje na zemlje zapadne Europe. Pri tome **razmišljaj o globalizaciji**, koliko je prisutna u svakom segmentu našeg života te povezana s našim svakodnevnim aktivnostima. Donijela nam je pozitivne i negativne posljedice.

Globalizirajući transport, donosi nam svakodnevno integriranje novih transportnih tehnologija i informacijskih sustava, pridonosi učinkovitosti i produktivnosti transportnog sustava, ali tu je i niz nedostataka koje nitko odgovoran neće javno prihvatići.

Stani malo, da pojačam radio - upravo su vijesti... U nastavku poslušajte: "Globalizacija je zapravo priredba u kojoj je prisutna publika uskraćena za mogućnost gledanja čitave predstave, jer su se pokvarile zavjese, pa smo uspjeli vidjeti samo završni čin!" Što se događalo iza kulisa, te je sasvim "nebitno", kad nam daju *happy end*.

Uvijek neke predstave na ovim vijestima, daj nešto zanimljivo. Evo ga, ekonomija: Gospodarska analiza inve-

sticija na konceptu sadašnje vrijednosti koridora Vc postavljena prije deset godina, napokon je dala odgovor na pitanje: "Jesu li anticipirani budući novčani primitci dovoljno veliki da opravdaju uloženu svotu novca u projekt?" Odgovor na ovo pitanje obrazložit će nam prof. dr.:

Danas možemo s ponosom reći da je koridor Vc u potpunosti opravdao ulaganja, te da smo s uređenom infrastrukturom izravno potaknuli gospodarski razvitak kompletne regije; strana su ulaganja značajna zbog stabilnosti na državnoj razini, te zbog psihološkog efekta među samim narodima; znatno je povećan broj novih proizvodnih poljona, čime se smanjila znatna razina nezaposlenosti; povećao se broj industrijskih zona ravnomjerno duž čitavu razinu koridora. **Koridor**

Vc je zasigurno jedan veliki kotač razvoja cijele države, ali i njezinih regionalnih dijelova, čime je regionalna politika i decentralizacija pridonijela sveukupno stabilnoj politici ali i optimizaciji razvojnih potencijala i resursa pojedinačnih regija. Autocesta je utjecala i na značajan razvoj turizma, ali i zaštitu okoliša. Posebno se vodilo brige o nenarušavanju flore i faune te očuvanju voda; zahvaljujući tome imamo impresivne poglede vožnjom na autocesti. U konačnici, relativno stabilna zemlja, s jako nestabilnom vlasti, s izrazito velikom korupcijom i ogromnom stopom nezaposlenosti i jako prisutnom sivom ekonomijom postigla je značajan uspjeh.

Dosta, evo uskoro će granica, pa i more, da mi se okupati malo!

Što je zapravo koridor Vc?

Koridor Vc je dio Panoeuropske transportne mreže, koje su prihvatile zainteresirane zemlje na Helsinškoj konferenciji 1997. godine, te to ponovile na sljedećoj Europskoj konferenciji. Koridor Vc povezivat će tri zemlje - Mađarsku (Budimpešta - početak), Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, a krajnje odredište je luka Ploče. Koridor ima pravac sjever-jug,

te se križa s drugim europskim koridorom X na relaciji Zagreb - Beograd.

Osnovne značajke o koridoru u Bosni i Hercegovini

Prema završnom izvještaju *feasibility* studija "Autocesta na koridoru Vc", ukupna dužina koridora iznosi 336 km. Uкупni trošak izgradnje iznosio bi oko 7 milijardi KM. Osnov-

ne cestovne mreže u Bosni i Hercegovini predstavljaju magistralne i regionalne ceste u dužini od 8.501 km (magistralne ukupna dužina 3.750 km, regionalne 4.751 km). Od 1996. do 2007. godine, kroz tri programa rekonstrukcije i izgradnje novih cesta, utrošeno je sveukupno 194 milijuna američkih dolara u Bosni i Hercegovini.

Ministarstvo komunikacija i transporta obavilo je već niz priprema planersko-studijskih dokumentacija podijeljene u različite LOT-ove, te

stručnih analiza na koridoru Vc. Cilj svih stručnih analiza je definiranje i pronaalaženje optimalnih tehničkih rješenja, financijske i ekonomske izvodnosti autoseste, kako u cjelini tako i pojedinih njegovih dijelova; procjena utjecaja na okoliš i narušavanje prirodnog izgleda te niz drugih analiza.

Budući da je većina ovih analiza i istraživanja urađena, prema prikupljenim podatcima mogu konstatirati sljedeće:

- utvrđene su osnovne tehničko-eksploatacijske

- karakteristike trase
- izvršena je podjela na homogene tehničko-eksploatacijske sekcije s okvirnim planom realizacije
- troškovi izgradnje
- društveno ekonomsko vrijednovanje projekta
- financijsko tržišno vrijednovanje projekta
- širi ekonomski utjecaj projekta, itd.

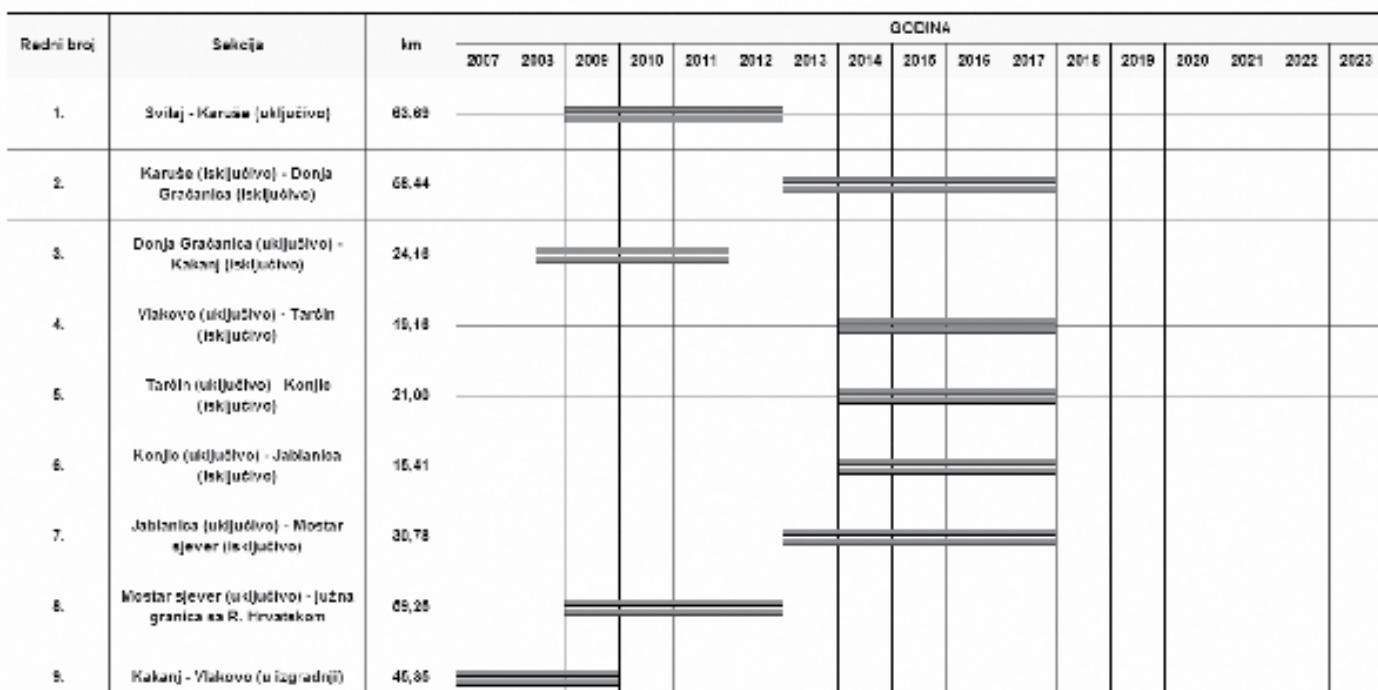
- Buduća autosesta je podijeljena na devet sekcija, a raspored ovih sekcija od sjevera prema jugu je sljedeći:
- Svilaj - Karuše; dužina 59,83 km,
- Karuše - Donja Gračanica; dužina 60,96 km,
- Donja Gračanica - Kakanj; dužina 23,93 km,
- Kakanj - Vlakovo (u izgradnji); dužina 45,35 km,
- Vlakovo - Tarčin; dužina 19,73 km,
- Tarčin - Konjic; dužina 21,15 km,
- Konjic - Jablanica; dužina 14,50 km,
- Jablanica - Mostar sjever; dužina 32,29 km,

- Mostar sjever - južna granica s R. Hrvatskom; dužina 58,23 km.

Gdje se nalazi Mostar na Koridoru

Vjerujem da su za većinu vas najzanimljivije posljednje dvije sekcije autoseste, jer se dotiču grada u kojem živimo i uže okolice, te nas sve zanima kuda će on prolaziti. Pri tome svakako moram istaknuti da je ovaj dio na razini cijelog autoputa jedan od najzahtjevnijih i postoji više idejnih rješenja. Za posljednju sekciju prema prikupljenim podatcima još ne postoji idejno rješenje kuda će točno prolaziti, jer postoji i mogućnost račvanja južno od Mostara. Za predzadnju sekciju od Jablanice do Mostara postoje sljedeće alternative u izgradnji autoseste:

- nadogradnja postojećeg puta (M17) do standarda autoseste
- autosesta prati rijeku Neretvu (podalternativne

Legenda: POKRIVENI PUŠTI PROFI

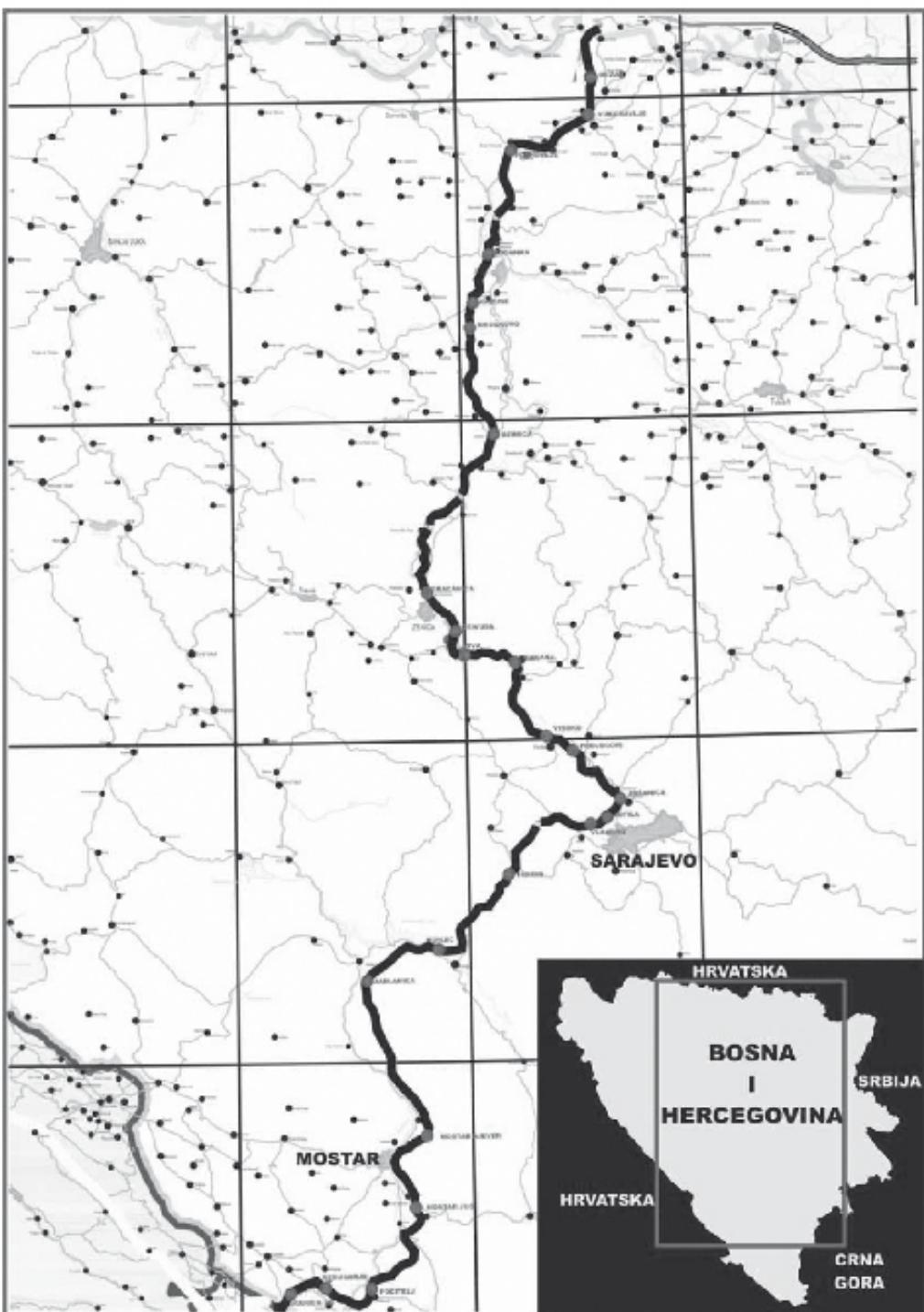
- bliže uz rijeku i dalje od rijeke)
- sljedeća alternativa je da poslije Jablanice prolazi daleko od rijeke Neretve
- ne prolazi kroz Jablanicu, i posljednja
- dolazi do Mostara sjever kroz dugi tunel.

Hoće li uskoro izgradnja početi ili...

Pred kraj je u tabeli prikazan usvojeni plan izgradnje autoceste. Hoće li to zaista biti tako ostaje nam vidjeti.

Izgleda da se poslovi vezani za izgradnju autoceste kroz BiH privode kraju ili možda tek počinju. Aktivnosti koje sada slijede su pripreme i usvajanje Plana tenderske procedure; Institucionalno i kadrovsko jačanje javnog sektora; Učestalija suradnja s međunarodnim institucijama; Priprema i rad na izradbi glavnih projekata; Svestrana marketinška promocija projekta u zemlji i inozemstvu. Najvažnije je da se ove završne faze provedu sukladno svim zakonima i bez posrednih pogodbi, da se izabere najbolji model finansiranja te da što prije počnu radovi. Zaista se nadamo da ovaj vic neće još dugo potrajati. (Korištena literatura: 3. Međunarodni znanstveni simpozij Koridor Vc – Sveučilište u Osijeku, Ekonomski fakultet, 2006. god; LOT3 - Prethodna procjena utjecaja na okoliš, travanj 2005. god; Feasibility studija "Autocesta na koridoru Vc", Izvod iz završnog izvještaja, prosinac 2006. god; Motorway in Corridor Vc - Preparation of planning and study documentation). ■

Generalna trasa koridora kroz BiH

SANJA SENKIĆ

Cilj, zadatak i usluge

Poduzeće BH Telecom d.d. Sarajevo djeli se na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine. Kako je razvijenost telekomunikacija u zemlji u određenim segmentima još ispod svjetskih i regionalnih pokazatelja, te objektivnog potencijala bh tržišta, odgovornost za ispunjenje funkcija djelatnosti javnog poduzeća u cilju povećanja aktivnog udjela tvrtke na tržištu je mnogo veća. Osnovni cilj i zadatak je pružanje telekomunikacijskih usluga, usluga iznajmljivanja telekomunikacijske infrastrukture i pružanje usluga sadržaja trećih osoba u skladu s međunarodnim i domaćim propisima i standardima iz navedenih oblasti.

Usluge BH Telecom-a

BH Telecom d.d. Sarajevo pruža usluge svojim korisnicima iz domene djelatnosti kompanije, najbolje što njegovi kapaciteti omogućavaju posredstvom:

- Infrastrukture pristupnih i transportnih mreža za sigurno pružanje uskopojasnih i širokopojasnih usluga za prijenos govora, podataka i slike;
- Pouzdane informacijsko-telekomunikacijske infrastrukture za autentičan obračun pruženih usluga;
- Servisne platforme za pružanje usluga dodatne vrijednosti i usluga treće strane (Internet, poruke, e-commerce, lokacijski bazirane servise, IPTV i druge);
- Upravljanja poslovanjem na osnovu pokazatelja svih relevantnih parametara o korisnicima, prodaji, servisima i uslugama.

Rezultati se mijere kroz sve pokazatelje ostvarivanja planova poslovanja, kako bi se ispunila očekivanja vlasnika i zaposlenika poduzeća, te šire društvene zajednice u cjelini. Kao dominantni i vodeći operator u Bosni i Hercegovini iz oblasti pružanja telekomunikacijskih usluga, ima posebnu odgovornost stalnim razvojem omogućavati širenje tržišta i poboljšanje kvalitete pruženih usluga. U skladu sa svim dokumentima usvojenima od stra-

Privatizacija BH TELECOM-a

ne EU i zemalja Regionala jugoistočne Europe za razvoj informacijskog društva, pruža puni doprinos ispunjenju prioritetnih zadataka iz akcijskog programa *eSEE Aganda Plus* te osigurava pružanje univerzalnih usluga, prilagodavanje rada poduzeća liberalnijem tržištu i integraciji u globalizacijske tijekove.

Postojećim kapacitetima na direktnim linkovima omogućava svojim preplatnicima uslugu međunarodne gorovne telefonije automatskim biranjem sa 225 zemalja svijeta. BH Telecom ima 22 direktnе veze sa ino-operatorima, čiji ukupni kapaciteti iznose 3.471 gorovnih kanala i direktnе veze s dva bosansko-her-

cegovačka operatora, Telekomom Srpske (494 govorna kanala) i HT-om Mostar (241 govornih kanala), preko kojih realizira međunarodni telefonski promet te kontinuirano surađuje sa brojnim domaćim i stranim firmama. Kroz investicijske cikluse na godišnjoj razini BH Telecom u Bosni i Hercegovini ugovori i plati nekoliko desetina milijuna KM domaćim firmama, dok u inozemstvu kupuje opremu koju ne proizvode domaće kompanije. Višegodišnju dobru poslovnu suradnju ostvaruje s vodećim svjetskim proizvođačima telekomunikacijske opreme, Ericssonom, Siemensom, ali i brojnim drugim kompanijama. Preplatnici mobilne mreže BH Telekoma za svoje razgovore, u većini europskih zemalja, mogu birati između dva, tri, pa i četiri operatora, jer BH Telecom ima sklopljene komercijalne roaming ugovore sa 163 GSM operatora, u 75 zemalja svijeta na svih pet kontinenta. Infrastruktura BH Telekoma dio je globalnog telekomunikacijskog sistema, i kao takva bh. građanima i gospodarskim subjektima omogućava visokokvalitetno korištenje fiksne i mobilne mreže u lo-

kalnom, međumjesnom i međunarodnom saobraćaju, te brojne, različito modelirane pakete usluga i servisa. Ovaj operater na bh. telekomunikacijskom tržištu u 2007. godini ostvario je ukupan prihod od 612 milijuna KM, što je za šest posto više u odnosu na 2006. godinu, a njegova ostvarena dobit iznosi 163,4 milijuna maraka i za 3,4 milijuna je veća u odnosu na 2006.

**"Misija BH
Telekoma
jest pružati
sve telekomu-
nikacijske, ali i
nove širokopo-
sne multimedijal-
ne usluge.
Za to treba izgradivati i unaprijeđivati
odgovarajuću infrastrukturu, servi-
snu platformu i organizaciju sustava",** kazao je generalni direktor Nedžad Rašidbegović. Iz BH Telekoma najavljuju nove usluge i sniženja cijena, veći broj ADSL-ova i dva milijuna novih korisnika do kraja ove godine. Predstavnici UBS Investment bank iz Londona na sastanku 28. veljače 2008 s premijerom Federacije

BiH (FBiH) Nedžadom Brankovićem i federalnim ministrom prometa i komunikacija Nailom Šećkanovićem izrazili su interes za privatizaciju ovog telekom operatera. Šećkanović je direktora banke za središnju i istočnu Europu Lucasa

Willsona i njegove suradnike detaljno informirao o očekivanim aktivnostima prilikom predstojeće privatizacije

telekom operatera u FBiH,

koja će početi nakon što federalni parlament usvoji predloženu politiku privatizacije. Naglasio je da je Vlada FBiH opredijeljena da se privatizacija BH Telekoma odvija postupno, odnosno u fazama. Branković je ukazao na potrebu bržeg investicijskog razvoja u FBiH i u tom kontekstu na nužnost da sredstva za ova ulaganja jednim dijelom budu osigurana privatizacijom preostalog državnog kapitala, što će biti jedan od osnovnih uvjeta za odabir strateškog partnera i u ovom području. ■

Dobar životopis ključ je početnog uspjeha

ANA PERIĆ

Kako treba izgledati dobra forma životopisa

Čitajući par intervjuja koji je dao neki bh. poslodavac za neki magazin il' portal, primijetila sam kako se oni nerijetko žale na kandidate za određeno radno mjesto. Počevši od žalbi na njihove životopise i zamolbe, pa do žalbi na ponašanje samog kandidata kada bude pozvan na intervju. U jednom istraživanju, gdje je HR (*human resource*) odjel tvrtke trebao napisati par negativnih iskustava pri zapošljavanju osobe, neki su istaknuli kako su čak dobivali životopise s fotografijom iz privatnog života kandidata, pa ako ste mislili da poslodavci ne znaju kako izgleda pas kandidata koji aplicira na radno mjesto, možda se varate, možda su Rexovu sliku dobili u paketu s kandidatovim životopisom. I da, ako mislite da je zamolba koja glasi "Trebam posao!" nešto novo, i tu se varate jer izgleda da je i to nerijetka pojava u moru životopisa koji odgovore na natječaj za popunjavanje otvorenog radnog mjesta. Pa ako uskoro želite pisati životopis ili molbu, bilo za potrebe zaposlenja ili za raspisan natječaj za ljetnu školu (koje su postale prava pomama na našem fakultetu), za vas smo izdvojili par korisnih savjeta.

Pravila pisanja CV-a

Prvo i osnovno pravilo dobrog životopisa je – forma! Nipošto nemojte slati životopis pisan kao tekst bez ikakvog reda, jer vjerujte mi HR odjel neće imati vremena svaki životopis iščitati od A do Ž; zato on mora biti pregledan, a preglednost ćeete postići tako što ćete s par redaka razmaka odjeliti svaku skupinu podataka. Životopis počnite naravno s osobnim podacima, mobilnim brojem i e-mailom na koji vas mogu kontaktirati. Ovo neka vam bude jedna skupina podataka. Par redaka razmaka i počnite novu skupinu podataka, sada neka to budu podatci o vašem obrazovanju. Ove podatke navodite obrnu-

to kronološkom redu (na prvo mjesto ide zadnja ustanova u kojoj ste se školovali pa dalje prema osnovnoškolskom obrazovanju) i uz svaki stadij obrazovanja navedite mjesec i godinu kada ste počeli i kada ste završili. Sada je pravo mjesto da popišete sve seminare i konferencija na kojima ste nazočili. Ovi podatci su vam jako bitni, jer govorite o vama kao o društveno aktivnoj osobi, koja je skljona timskom radu, a upravo je to opis poželjnog zaposlenika. I ovdje naravno navedite mjesto i vrijeme trajanja, kao i naziv seminara/konferencije. Ako posjedujete neki certifikat, u ovom djelu ga svakako nabrojite. Sada dolazi mjesto u životopisu kada biste trebali napisati par crtica o prethodnom radnom iskustvu. Naravno, za nas studente to je onaj "škakljivi" dio, jer većina nas nema nikakvo radno iskustvo, a da ne pričamo o radnom iskustvu u struci... ali, ukoliko ste na fakultetu bili angažirani u nekoj organizaciji, dobili ste i podatke za ovu skupinu. Jednostavno napišite u kojoj organizaciji ste radili, u kojem vremenskom razdoblju i napravite sažet i konkretan opis vaše funkcije u svemu. Ovaj opis također nemojte pisati kao tekst, nego u obliku kratkih crtica. Nakon pisanog rad-

nog iskustva, iduća skupina podataka o vama su vaše vještine. Ovdje navedite posjedovanje vozačke dozvole, poznajete li strane jezike, te na kojoj ste razini, kako u govoru, tako i u pisanju istog. I za sami kraj svoj životopis uokvirite zadnjom skupinom, koju kreativno možete nazvati "ostalo" i gdje ćete istaknuti još par zanimljivih stvari o sebi, npr. hobi, vaši posebni interesi, a ukoliko želite uz životopis priložiti i fotografiju, tada nipošto nemojte slati fotografiju s obiteljskog rođenja i sl, nego se zaputite u fotografski studio, objasnite fotografu za koju svrhu vam treba fotografija, i on će vam je napraviti. I ako vam je sve navedeno stalo na neku stranicu i pol do dvije (A4), pisano Times New Roman fontom i veličinom 12, tada je vaš životopis gotov.

Prigodna zamolba

Uz dobar životopis ide i dobra zamolba, koja ide u obliku pisanih teksta, naravno počinje s "Poštovani," a zamolbu shvatite kao motivacijsko pismo. Tu opišite zašto ste se prijavili za radno mjesto na koje aplicirate, i zašto ste baš vi osoba koja treba dobiti taj posao. Zamolba bi trebala biti veličine kao pola stranice (A4), isti font i veličina kao i kod životopisa. To je to, ukratko, mini vodič za pisanje životopisa i zamolbe za posao. Naravno, puno više i stručnije možete naći ukoliko se zaputite u Zavod za zapošljavanje. Tu možete pitati da vam daju vodič za traženje prvog zaposlenja, a stručno osoblje će vam odgovoriti na sva eventualna pitanja. A ako vam životopis bude toliko dobar da vas pozovu na razgovor, dosta savjeta o ponašanju na razgovoru možete pronaći *online* na raznim business portalima. Sve u svemu, mi vam želimo sreću i skoro zaposlenje. ■

U novoj akademskoj godini s novim objektima u funkciji

Ubrzo bez natpisa "opasnost od tereta sa visine"!

UREDNIŠTVO SEF-A

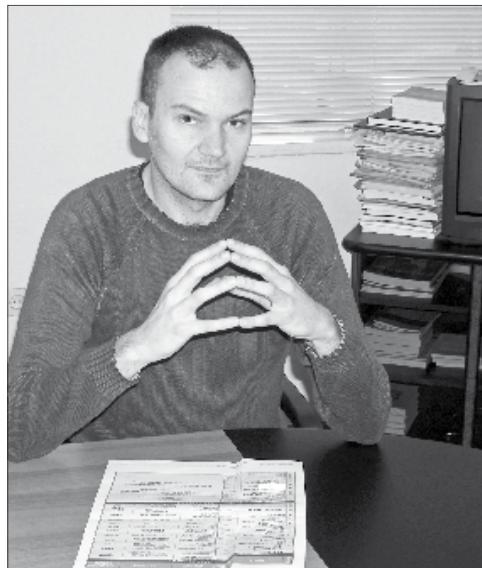
Gradnja teče po planu, a u novoj akademskoj godini studenti Građevinskog fakulteta svoje će znanje obogaćivati u novim prostorijama fakulteta

Prolazeći kroz naš kampus, zasigurno stalno gledate kako će vam neka kanta ili cigla pasti na glavu, ali pripazite još malo jer momci se trude da izgradnja bude gotova što prije. Građevinski fakultet dobio je otvore, fasada se završava te se iskreno nadamo da na njoj neće biti natpsi kao

što su "džaba si ga krečio" ili neka druga slična poruka. Na Sveučilište bi trebala doći i nova donacija Vlade RH pa smo o tome i drugim sličnim informacijama razgovarali s dekanom Građevinskog fakulteta prof. dr. Ivom Čolakom, dipl. ing.

Odvijanje prve faze izgradnje

Na upit kako teče prva faza izgradnje, jer znamo da je pri kraju, dekan je odgovorio da se sve odvija u potpunosti po predviđenom dinamičkom planu, te da se dinamika izgradnje i opremanja pojedinih radova odvija ispred usvojenog

Dekan Građevinskog fakulteta
prof. dr. Ivo Čolak

plana. Redovito, svakoga mjeseca dolaze kontrolori Vlade RH kao i kontrolori Hrvatske banke za obnovu i razvoj, te da od njih nema nikakvih primjedbi i da su i oni zadovoljni dinamikom izgradnje. Možda se pitamo čemu kontrole vlade RH i HBOR-a? Ništa čudno, samo štite svoje ulaganje i prati da se utroši u planirane svrhe. Samim tim uvelike je smanjena prilika za bilo kakve malverzacije. Vrijednost prve faze izgradnje, kao što smo upoznati u prethodnom broju, je oko 183.000.000 kuna, te ima vremenski rok do kraja 2008. god. Već su neki objekti rekonstruirani, adaptirani i opremljeni, kao npr. audio-vizualna učionica, Ekonomski fakultet, Medicinski fakultet

i Akademija likovnih umjetnosti, dok su npr. fakulteti Strojarstva i računarstva, Agronomski, Filozofski, VZŠ (sada studij Zdravstvenih znanosti) još u tijeku izgradnje ili neki u rekonstrukciji, adaptaciji i opremanju.

U prvoj je fazi predviđano za rekonstrukciju, adaptaciju i opremanje postojećeg studentskog doma u koji će biti uloženo oko **7.000.000 KM**, te bi radovi trebali započeti u lipnju 2008.godine. Nova donacija koja bi trebala doći za drugu fazu izgradnje kampusa bi iznosila **177.000.000 kuna** što bi, kad zbrojimo obje faze, sveukupno iznosilo **360.000.000 kn** što je otprilike **100.000.000 KM** koje je vlada RH donirala u obliku kredita preko HBOR-a.

Planovi izgradnje u drugoj fazi

Najveći iznos u drugoj fazi izgradnje se izdvaja za izgradnju novog paviljona Studentskog doma čija bi izgradnja, predviđena planom, iznosila oko 14.000.000 kuna. Još je bitno spomenuti da su u drugoj fazi izgradnje planirani: polivalentna

(višenamjenska) dvorana, nacionalna i sveučilišna knjižnica, garaža, institut za društvena istraživanja, institut za tehničke znanosti, rektorat u kampusu.

Zanimljivo je i to da bi nakon završetka radova kampus bio pješačka zona, automobili ne bi ulazili u kampus. Na početku kampusa bila bi garaža gdje bi se parkirali automobili. Tako se više neće stvarati gužva i hodanje kampusom će biti ljepše i sigurnije. Nadamo se da će se i park lijepo urediti i redovno održavati kako bi slika kampusa biti ljepša.

Treba spomenuti i objekte na Heliodromu, iako oni nisu u okviru projekta Vlade RH. Taj prostor nije u vlasništvu Sveučilišta tako da se za njegovu izgradnju ne može dobiti građevinska dozvola.

Ti su prostori dani Sveučilištu na korištenje u svrhu obrazovanja i kao takvi mogu se adaptirati.

Agronomski je fakultet dobio dio prostora na Heliodromu koje koristi za terensku nastavu. Studenti agronomije sade lozu te posjeduju traktor i drugu potrebnu opremu.

Studenti fizičke kulture gotovo u potpunosti koriste objekte na Heliodromu

gdje imaju potrebne prostore i dvorane za izvođenje nastave.

U ovom smo članku dali uvid u nastavak izgradnje kampusa Sveučilišta u Mostaru koji financira Vlada RH. Dragi čitatelji, i dalje ćemo pratiti izgradnju i obavještavati vas o tijeku planiranih radova. Ovo se tiče svih nas.

Objekti se grade kako bi mladi intelektualci imali primjereni prostor za obrazovanje. Naravno, bez stručnih i obrazovnih kadrova zgrade ništa ne vrijede. Na našem sveučilištu nedostaje kadrova kako bi se moglo krenuti u promjene, odnosno uvođenje Bolonjskog procesa. Moramo se izgrađivati u svakom smislu, jer kome će sutra ostati ove ljepe građevine. Naši će potomci, naravno, unaprjeđivati visokoškolsko obrazovanje, a samim time utjecati na razvoj gospodarstva uopće. Zato ulažimo u mlade ambiciozne ljude. Proizvodimo ih sami, jer imamo mogućnosti i potencijala. Re-grutirajte mlade studente da budu najprije demonstratori, zatim asistenti, magistri, pa naravno i profesori, jer jedino vlastitim snagama možemo postići neke visoke ciljeve. ■

Renoviranje

Studentskog doma

Slijede nove promjene...

SANJA KARLOVIĆ

Iako smo u prošlim brojevima imali priliku pročitati i saznati dosta informacija životu u Studentskom domu, smjeni ravnatelja, promjenama koje su doveli do boljeg života stanara, kao što su:

Bolja i kvalitetnija hrana, povećan broj bonova sa 20 na 40 uz istu cijenu, utjecaj studenata na jelovnik, otvaranje multimedijalnog centra, provođenje kabelske TV i u starom i u novom domu, otvaranje teretane, osiguranje svih studenata kod osiguravajuće kuće EUROHERC, osvjetljenje područja oko domova, zabave u studentskom kafiću... Isto tako Studentski centar je prvi put organizirao **odlazak na velesajam kulture u Zagreb (prosinac 2007. godine) na 4 dana. Išlo je desetak studenata i 4 zaposlenika, bili su smješteni u hotelu Dubrovnik. 50% troškova snosio je Studentski centar, a 50% sponzori. Planira se i ponovni odlazak u prosincu ove godine. Također, Studentski je centar Mostar organizirao **vikend putovanje na Vlašić** (7.-9. ožujka 2008.) za četrdesetak studenata s noćenjem u hotelima Pahuljica i Sunce.**

Sadržaj boravka na Vlašiću uključiоao je:

- okrugli stol (teme: Studentski dom, život i rad)
- korištenje bazena, fitnesa i jacuzzi-a
- natjecanje u skakanju na stomak
- uakmica između uprave i studenata

Dragan Mikulić, ravnatelj Doma

■ skijanje...

No, da sad ne trošim papir i nabram sve već vama dobro poznato, imam vam još mnogo toga novog za reći! Jer ravnatelj Doma, gosp. Dragan Mikulić, sprema neke nove i veće promjene za naše stanare Studentskog doma Mostar. U stvari, **planira se potpuno renoviranje starog i novog doma - objekata koji su izgrađeni davne 1971. i 1981. godine.**

Zbog toga sam se zaputila ravno do ureda našeg ravnatelja, gosp. Dragana Mikulića, i saznala neke informacije koje će vam vrlo rado prenijeti.

Početak glavnih radova već u lipnju!

Za početak reći će vam da su promjene počele u 3. mjesecu kada kreću izolatorski radovi, no **glavni radovi počinju**

najkasnije sredinom lipnja kada će svi studenti morati iseliti iz svojih soba kako bi renoviranje i obnova na vrijeme počela i uspješno završila do rujna, kada počinje nova akademska godina i kako bi se već tada studenti mogli useliti. A na pitanje koje će se sve promjene dogoditi, što će se to mijenjati u domu dobila sam odgovor: sve, apsolutno sve, ostati će samo goli zidovi! Znači uslijedit će **zamjena svih cijevi između oba paviljona, stavit će se novi podovi, novi otvori, nove kupaonice, klimatizirati prostorije, svaka soba će dobiti priključak na Internet i kabelsku TV, a u starom domu će svaka soba imati svoju kupaonicu**, a ne kao dosada - zajedničke kupaonice na svakom katu.

U restoranu će se postaviti nove stolice i stolovi, što Studentski centar planira uraditi od vlastitih sredstava, no prioritet predstavlja ograda, jer naši domovi nisu ograđeni i bilo tko se može "ušuljati" u naše sobe. Zbog toga **SCM planira iz vlastitih sredstava postaviti ogradu** visine 1,90 m s temeljima što je jako bitno za zaštitu doma i njegovih stanara, a onda slijedi postavljanje reflektora, klupa... Potpisani je ugovor s Ministarstvom okoliša i oni su odobrili 10.000 KM za zaštitu vlasništva doma, imovine doma. Dakle, **SCM planira iz vlastitih sredstava napraviti ogradu, obnoviti restoran i kuhinju**. No, to i nije tako lako jer svi već dobro znamo da postoje dugovi i mnogi neplaćeni računi koje je

ostavio bivši ravnatelj doma Ilija Rozić. Isto tako postoje problemi s plaćanjem večere Zapadnohercegovačke i Srednjobosanske županije, koje su obećale izdvajati određena sredstva iz svog proračuna za svoje studente; također i za studente iz Republike Hrvatske nitko ne plaća i financijsko stanje Studentskog doma je jako loše. Moram vam još reći da imamo 402 studenta koji ne žive u Studentskom domu, ali se hrane u studentskoj menzi po cijeni obroka od 1,60 KM. Nitko nije prihvatio subvencirati te studente, samo je Zapadnohercegovačka županija dala jednokratnu pomoć od 10.000 KM. U budućnosti se mora pronaći netko tko će snositi te razlike, inače će za njih biti puna cijena obroka od oko 3,50 KM. Nadajmo se da će proraditi savjest odgovornih ljudi i županija i da će uplatiti potrebna sredstva za svoje studente kako SCM ne bi zapao u još veće dugove. Ali ipak, **potrebna novčana sredstva za ovu veliku obnovu i renoviranje Studentski centar će dobiti od hrvatske Vlade.** Iako se još ne mogu procijeniti svi troškovi ulaganja,

približan iznos sredstava iznosit će bruto 7 i pol milijuna KM. Ovom prilikom u ime svih studenata želim se zahvaliti na ovoj velikoj podršci i pomoći hrvatskoj Vladi, čelnim ljudima, ravnatelju Doma gosp. Draganu Mikuliću, i ostalim sudionicima ovog pokreta.

Strpljen-spašen

Rekoh vam na početku kako glavni radovi renoviranja počinju u lipnju kada će svi studenti morati iseliti i napustiti Dom. Što tada, gdje tada - pitanja su mnogih studenata. Budući da je to mje-

sec kada počinju rokovi i kada svi moramo puno učiti mnogi studenti neće imati kamo otići i prepusteni su (ne)milosti građana Mostara koji će im iznajmiti svoje stanove, sobe, krevete ili im preostaje još jedna mogućnost: spakirati svoje stvari, sjesti u autobus (ili već ako imaju osobne automobile) i vozariti do fakulteta. No, iako mi je jako žao studenata koji su daleko od svojih kuća ili se nemaju gdje smjestiti tih mjesec dana, uvjerenja sam kako će se mnogi složiti s onom starom "Strpljen-spašen!", te kako je bolje pretrpiti pola mjeseca, mjesec dana i izdržati nekako pa da onda na početku nove akademске godine 2008./2009. imamo obnovljen dom i siguran smještaj, nego da radovi kasne i da se produže u novu akademsku godinu jer bismo tada bili u puno većem gubitku!

Zato, dragi studenti, nadamo se da ćemo već u sljedećem broju lista SEF imati moderan i suvremen dom po uzoru na druge studentske centre u svijetu, a do tada sretno s traženjem povoljnih stanova! ■

DALEKO IZNAD SVIH

R:DV®

www.rdv.ba

UREDNIŠTVO SEF-A

Nakon poziva na četvrtu ekonomijadu u Sarajevu, studenti mostarskog Ekonomskog fakulteta odlučili su nastupiti na tom studentskom druženju i obogatiti svoje dosadašnje iskustvo te proširiti krugove svojih poznanstava i prijateljstava. Krenuli smo vlakom 5. ožujka. Ugodna vožnja, veselo društvo i neumorno pjevanje pratilo nas je cijelim putem. Na dolasku u Sarajevu dočekao nas je "bijeli pokrivač" i niska temperatura koju baš i nismo očekivali. No, topli prijam domaćina ublažio je hladnoću i sve vremenske nepogode. Nakon što smo se smjestili u hotel, otisli smo na party dobrodošlice u Hotelu *Holiday Inn* gdje su se za dobru atmosferu pobrinuli DJ-evi. No, sutrašnji je dan nosio puno obveza pa je valjalo na vrijeme poći put hotela. Drugi je dan bio uzbudljiv za nogometnu ekipu. Saznavši protivnike u svojoj skupini, znali smo da nas ne čeka nimalo lagan posao. Ekipa ZŠEM (Zagrebačka škola ekonomije i managementa) i ekipa domaćina Sarajeva bili su iskusni sudionici svih malonogometnih natjecanja. Natjecanje se odvijalo u Ledenoj dvorani i Skenderiji. Prva utakmica i prvi test za našu ekipu bio je susret sa ZŠEM-om gdje je nakon ne tako dobrog početka rezultat ipak bio izjednačen (3:3). Nedugo nakon toga uslijedio je još jedan test za našu momčad. Ekipa Sarajeva, iako iskusnija i spremnija, nije pokazala veliku nadmoć. Nakon naše prednosti od 1:0 prekrasnim pogotkom **Križana Landeka** svoje prste umiješali su i suci, zbog čijih smo odluka ubrzo izgubili prednost koju su domćini zadržali do kraja. Iako smo ispali s natjecanja, nezado-

IV. EKONOMIJADA

OLIMPIJADA EKONOMISTA

BUDUĆ
EVI

Ekonomijada

Topli doček u hladnom Sarajevu

voljni nismo bili, borili smo se i ostavili srce na parketu, što najbolje pokazuju i bolovi naših igrača nakon utakmica, izjavio je izbornik malonogometne momčadi Ivo Cigić. **U ovom našem članku posebno se želimo zahvaliti svim našim profesorima koji su prije našeg odlazka na natjecanje**

s nama odigrali par pripremnih utakmica i tako pokazali da su spremni studentima pomoći i u izvanstudentskim aktivnostima. Nakon završetka sportskog natjecanja jedino nam je ostalo bodriti i potpomagati naše akademске aktivnosti koje su radili neki od naših studenata.

Akademski program

Nakon uvodnog prezentiranja rezultata ankete koju su proveli kako bi saznali kakvi su dojmovi i poznavanje Sarajeva i Ekonomijade, dobili smo anketu koju smo modificirali prema našem podneblju te na osnovu tога dobili rezultate zadanoг

SARAJEVO
05.-09. MART

I LIDERI JUGOISTOČNE
ROPE U SARAJEVU!

WWW.EKONOMIJADA.ORG

zadatka. Pred akademsku je družinu stavljen još jedan zadatak pod nazivom Internationalizacija Ekonomijade koju su neumorno radili dva dana i dvije noći. Na svim priprema naši su studenti djelovali dosta zainteresirano, čak smo izazivali česte osmijehe na licima naših kolega, naš je rad bio spajanje ugodnog, zabavnog s korisnim. Dan odluke bila je subota kada je rad trebao biti prezetiran svim studentima. Prezentacija je protekla u najboljem redu. Iako nismo bili najbolji, naš je rad ocijenjen solidnom ocjenom od 3,75, jer ako uzmemo u obzir da su razlike u ocjenama između ekipa dosta male to je dobar rezultat. Pobjednici su bili ekipa iz Zagreba - "ALFA" koju su predstavljali najbolji studenți Ekonomskih fakulteta. Naša ekipa nikako nije pokazala nezadovoljstvo, naučili su puno stvari od najboljih što će nam puno pomoći u budućim ekonomijadama i poduzetničkim natjecanjima. Zato, drage naše kolege, pripremite se, jer zasigurno će sljedeća ekonomijada biti baš zapamćena po mostarskim studentima. Ovaj dan - 8. ožujka, nije prošao nezažen ni među studentima, dan pripadnica ljepšeg spola obilježen je brojnim cvijećem i

darovima, a organizator se potrudio i organizirao party samo u čast cura.

Zaključak 4. ekonomijade

Nedjelja – završni i slobodni dan organiziran je za obilazak turističkih atrakcija od kojih je posebno vrijedno spomenuti Vječnu vatu, sarajevsku katedralu, poznatu Baščaršiju te neizostavne bosanske čeape koji i nisu baš ispunili naša očekivanja. Kao pravi studenti ekonomije, posjetili smo Središnju banku BiH i tako otkrili glavnu riznicu naše države. U trenutku slikanja pred nas je izišao redarstvenik i htio nas je voditi u pritvor. Kao obrazloženje je istaknuo da se nitko ne smije glupirati ispred takve javne i važne institucije. Za dlaku smo se izvukli.

Kada podvučemo crtu ispod svega što je bilo na četvrtoj ekonomijadi, možemo s pravom reći da smo zadovoljni. Obogatili smo naša iskustva, upoznali nove ljude, proširili krugove prijateljstava što je ustvari i cilj svakog druženja studenata. Sarajevo nas je prepoznalo kao vrlo simpatičnu i nasmiješenu ekipu koja je četiri dana uveseljavala sve sudionike ekonomijade, osim članove žirija (nažalost). Čestitamo zagrebačkim kolegama na tri prva mesta, uveliko su pokazali da je najvažnije pripremiti se za svako natjecanje i svaki zadatak. Još puno moramo učiti. Unatoč tome što je natjecanje bilo veoma iscrpljujuće, drago nam je bilo sudjelovati. Ako vas bude zanimalo malo više o sarajevskoj ekonomijadi, možete posjetiti našu internetsku stranicu i uživati u slide showu. Kako u tri riječi opisati sve što se dogodalo tamo? Učenje, zabava, hrana. Preporučujemo! ■

MAJOP

88000 Mostar, Mile Budaka 109/a • Tel./fax: +387 36 318 639; 320 895 • Mob.: +387 63 318 618; 313 613

Profesori i studenti Ekonomije osvajači humanitarnog turnira **"ZA LJEPŠI GRAD"** u Širokom Brijegu

Pomeli konkureniju

UREDNIŠTVO LISTA SEF

Humanitarni turnir pod nazivom "Za ljepši grad" organiziran je 28. ožujka u Širokom Brijegu. Poziv organizatora turnira profesorima i studentima Ekonomskog fakulteta rado je prihvачen, prije svega radi humanitarne naravi. Turnir se odigrao u prostorijama sportskog centra Pecara, a sudjelovalo je osam ekipa. Pored ekipe profesora i studenata Ekonomskog fakulteta sudjelovale su ekipa franjevaca, novinara, mlađe HDZ-a, Vlade ŽZH, Lica s naslovnice, Općine Široki Brijeg te ekipa Hercegovina osiguranje.

U prekrasnom ambijentu sportskog centra na Pecari na samom početku s par prigodnih riječi obratio se načelnik Širokog Brijega Miro Kraljević i fra Branimir Musa.

Prva na rasporedu bila je naša utakmica, a naš protivnik bila je ekipa općine Široki Brijeg. Stalna premoć i kvaliteta na našoj strani rezultirala je pobjedom i plasmanom u polufinale. Svaka utakmica po sebi je bila zanimljiva. Bilo je tu lijepih poteza, golova, akcija i sportskog ponašanja, a između svakog meča sve posjetitelje svojim plesom zabavljale su širokobriješke mažoretkinje. Za protivnika u polufinalu dobili smo dobro nam poznatu ekipu novinara, koju smo pobjedili sa 2:1 i tako postali prvi finalisti turnira. Drugi polufinalni dvoboja donio je zanimljivu završnicu. Zbog izjednačenog rezultata u regularnom vremenu, pobjednik se tražio izvođenjem peteraca, gdje su "vladari" županije bili precizniji i zasluzeno ušli u finale.

A finale kao finale, dvoboja najboljih, završio je pobjedom profesora i studenata ekonomije, koji su imali više volje i znanja, te s rezultatom 2:0 postali pobjednici turnira i odnijeli pokal u svoje vitrine. Za sve sudionike turnira organiziran je prigodni domjenak u restoranu Arkada u Širokom Brijegu, gdje se uz dobru hranu i pjesmu ostalo do kasnih sati.

Ovim nastupom profesori i studenti su pokazali da imaju veliko srce i da su spremni pomoći kad god to mogu. Zato dragi organizatori, nadamo se da ćete nas i dalje pozivati na ovakve manifestacije, a mi ćemo se i dalje truditi biti NAJBOLJI. ■

Hrvatska nada za Davisov kup u SEF-u

IVANA ŠIMOVIC

Poštovani čitatelji SEF-a, u novom broju donosimo vam intervju s poznatim tenisačom hrvatske reprezentacije s Davisovog kupa. Zanimalo nas je kako je Marin odlučio postati baš tenisač, tko je bio njegov uzor i koji dio svoje karijere smatra najvećin uspjehom, pa pročitajmo što smo saznali:

■ I.Š.: Možete li nam nešto reći o početku Vaše karijere? Kako su, dakle, izgledali prvi koraci talentiranog međugorskog dječaka na putu do hrvatske teniske reprezentacije?

M.Č.: Svoju karijeru sam započeo u Ljubuškom na očevu zelju da se bavim nekim sportom, a pošto sam imao 7 godina, za tenis je ta dob bila idealna. Postupno sam napredovao i već nakon godinu-dvije sam napravio značajan napredak i ostvarivao sam odlične rezultate u svojoj dobi.

■ I.Š.: Nogomet je daleko najpopularniji sport, posebice na našim prostorima. Kako to da ste odabrali upravo tenis?

M.Č.: Da, nogomet je najpopularniji sport na našim prostorima i u to vrijeme tenis nije imao nikakvu tradiciju, mislim da je otac došao na tu ideju od mog strica kojemu je kćer igrala tenis. Izgleda da je napravio dobar potez.

■ I.Š.: Nastupali ste na brojnim turnirima diljem svijeta. Koji meč posebno izdvajate?

M.Č.: Moj najdraži meč, koji bih izdvojio, je meč na Australian Openu gdje sam pobijedio Gonzalesa na centralnom terenu. On je bio veliki favorit a ja mlađa neda, ta pobjeda je sigurno najveća do sada. (Čak se i rimuje)

■ I.Š.: Tko je vaš tenisački uzor i tko Vam je omiljeni protivnik?

M.Č.: Teniski uzor mi je Goran Ivanišević, tenisač kojem sam se divio koliki je uspjeh napravio i kakav je heroj bio kad je osvojio Wimbledon. On mi je bio od velike pomoći dok sam bio mlađi, spasio me sa svojim bivšim trenerom Bobom Brettom i to je bio veliki plus za mene i moju karijeru. A kao omiljenog protivnika naveo bih Rogera Federera kao i sve moje kolege, jer igra s njim je nešto najljepše na svijetu.

■ I.Š.: Za uspjeh je vrlo važna i potpora obitelji. Prati li Vas katkad na putovanjima i netko od članova obitelji?

M.Č.: Obitelj je uvijek bila uz mene, posebno kad sam se preselio u Zagreb sa 14 godina; bili su velika podrška i mislim da bi bilo teško uspjeti da ih nisam imao uz sebe. I sada kad idem na turnire, moj stariji brat Vinko putuje sa mnom na neke turnire da mi pomogne u nekim situacijama i da imam nekoga za društvo.

■ I.Š.: Pretpostavljamo da imate vrlo malo slobodnog vremena. Kako ga iskoristite, postoje li neki hobи ili osoba kojoj posvećujete to vrijeme?

M.Č.: Nemam puno slobodnog vremena, a ako je to nekoliko dana uvijek idem posjetiti obitelj u Međugorje jer ih jako rijetko viđam. Nemam nikakav specijalan hobи niti sam našao neku curu kojoj bih posvetio vise vremena...:-)

■ I.Š.: Koji su Vaši planovi za budućnost?

M.Č.: Planovi za budućnost su najviše teniski, nadam se da će se u tenisu zadržati još desetak godina i osvojiti bar jedan Grand Slam. Nastup na Olimpijskim igrama će ispuniti već ove godine...

■ I.Š.: Što biste poručili čitateljima SEF-a?

M.Č.: Dragi SEF-ovci, bilo mi je zadovoljstvo napraviti intervju za vas. Čitao sam vas prošli broj i moram vas pohvaliti da ste odlični. A čitateljima vašeg lista mogu savjetovati da se probaju baviti sportom usporedno s fakultetom jer će im pomoći da održe zdrav duh u zdravom tijelu!

Pozdrav, Marin

DUNJA BEKAVAC

Kako to mnogi naknadno potvrđuju, ali nažalost tek kasnije i cijene, kao i mnoge druge stvari koje cijenimo kad ih izgubimo - sa sjetom se onda osvrnemo i utečemo pomalo sanjareći o tom više nikad ponovljrenom razdoblju života.

Toliko toga čini studentsko doba, ali istina je da se tu krije mnogo odlučnosti i odricanja, koje iskuse samo oni koji su na putu do izgradnje svoga budućeg zanimanje do potpunosti. Onaj osjećaj kad položimo prvi ispit, zatim slijedi polet, motivacija, vjera u sebe, sve je to sjećanja vrijedno i kasnije duboko urezano - to se jednostavno ne zaboravlja!

Isto tako, ne možemo izbjegći ni brojna razočarenja ni padove, jer ne govori se uzalud da je do uspjeha "put posut trnjem". Slikovit opis jedne realne životne istine. Nekada nismo dobro pripremili gradu, pa i sami za to snosimo krivnju i odgovornost, a nekad utječu i неки други faktori na našu prolaznost kao npr. zapuštena marljivost, pa itekako i sreća.

Pošto je sreća jako varljiva, druga je činjenica da profesori više cijene marljive nego one nezainteresirane i lijene.

Ali, kako živimo u vremenu iskrivljenih vrijednosti, neki bi se mogli ponijeti za tom idejom kako se ne treba mnogo namučiti za neki svoj cilj. Istina je da ima i takvih koji uspijevaju služeći se raznoraznim metodama, samo nikako radom. Ali ja sam u tom smislu uvjerenja, da sve i nije tako crno i da optimizma u ljudima još itekako ima, samo svatko mora vjerovati u sebe i u ono što radi. Najtužnije je zapravo saznanje o pasivnim, umrtvljenim duhovima koji se mire s prilikama u kojima se nađu. Je li to zato što nemaju drugog izbora ili unaprijed misle da nema smisla boriti se? ... Čemu živimo onda kad smo izgleda ravnodušni?

Mnogi traže utočište u nekoj drugoj zemlji, jer su prije svega uvjereni da se u Mostaru ne može kvalitetno studirati. S tim se svakako ne bih složila i osudujem svakoga tko se ne želi boriti, nego samo ode, misleći da će negdje drugo naći bolje sutra - možda i nađe, ali nismo li oštetiли svoju sredinu odlaskom čovjeka, koji je mogao doprinijeti ovom gradu i ovim ljudima?! Možda ljudi danas nastoje potisnuti osjećaje, a povoditi se više za materijalnim blagostanjem?!

Kako je biti student u Mostaru

Jedno od najljepših razdoblja u životu je doba školovanja.

Možda Mostar nije najveća metropola, možda ne nudi toliko sadržaja - za što smo opet sami odgovorni, ali sigurno nam nudi kvalitetno obrazovanje, jednu studentsku atmosferu - dostojunu studentskog grada, studentska okupljanja i zabavljanja.

Ako nam ništa od toga ne osigurava jedan mladenački život, dostojan jednog studenta, onda smo možda opet i za to sami krivi - jer nas male stvari ne ispunjavaju, a to je onda jako tužno.

Polazeći od ispijanja kava na prelijepim terasama mostarskih kafića (što pokazuje i slika), okupljanja na studentskim večerima, zajedničkim druženjima i učenjima pred ispite. Sve je to dio onog "studentskog adrenalina", po kojem smo

bogatiji duhom od drugih, koji to iskusili nisu. Zato me neizmjerno raduje kada čujem da se ljudi sve više upisuju na fakultete i to pogotovo na ovaj u Mostaru, kada ostaju u ovom gradu, svojoj državi, uvjereni da će jednog dana popraviti ovu našu, ne tako ružičastu svakidašnjicu tako što će pozitivnom energijom zajedno doprinijeti i ovom gradu, a i ovoj zemlji, koja zaslužuje da je novi mladi i obrazovani naraštaji unaprijede u materijalnom, ali svakako i duhovnom pogledu. Stoga mogu reći da sam ponosna što sam odbrala studij u Mostaru jer mislim da nam može dosta pružiti, samo ako mi promijenimo naš ustaljeni način razmišljanja, a to je da i preko granica "ruže cvjetaju"! ■

Odluka za cijeli

Izbor smjera

MARIJA KREŠIĆ IIRENA MILIĆEVIĆ

Evo... razmišljam o tome da za nekoliko dana moram izabrati smjer koji će odrediti moje kasnije zaposlenje. Trebam odlučiti što ću konkretno raditi na području ekonomije. Ali shvaćam da nemam ni približnu ideju o tome što koji smjer znači!

U redu... Marketing - na prvi pogled zvuči zanimljivo, ali pomalo preopširno. Informatika – volim/ne volim računala; to je kriterij odabira odnosno odustajanja od tog smjera. Malo smiješno, no dobro. Menadžment - pa čak nisam ni čula neko pojašnjenje o ovom smjeru. To je jednostavno to – menadžment. I, nedostaje mi "najteži" smjer. Po-

gađate da se misli na financije i računovodstvo.

Ako mislite da pretjerujem, odmah ću vam reći da niste u pravu. Kako god zvučalo ovo što sam prethodno kazala, u većini slučajeva je tako. Tko je to odredio jedan smjer najtežim, drugi najlakšim, treći najdosadnjim... Naravno – studenti. E, samo da mi je znati kako znaju koji je teži, a koji lakši kad pohađaju samo jedan smjer. Ako se mene pita, sve je to individualno. Najlakše je ići linijom manjeg otpora i prihvatići savjete svojih, možda i čitavu godinu starijih kolega pa se odlučiti za najlakši, najisplativiji ili kako već okarakteriziran smjer.

Razmišljam ja i dalje... Doduše, bez velikog uspjeha, ali trudim se. "Znam da ništa ne znam", rekao je nekad davno Sokrat. I ja sam danas shvatila isto. Ali znam još nešto! Mora valjda netko znati to što ja ne znam. Ne mogu nikako svojim kolegama, koliko starijim, toliko i iskusnijim, uzeti sve informacije "zdravo za gotovo". Želim konkretnе informacije! Razumijem da profesori nemaju vremena, ali činjenica je da studenti ne razumiju neke stvari koje bi im trebale biti kristalno jasne.

Želim znati približan opis posla koji mogu raditi s bilo kojim smjerom. Možda o nečemu imam sasvim pogrešnu predodžbu, a možda i nikakvu. Koliko je izražena razlika između, primjerice smjera marketing i smjera financije i računovodstvo. Itekako je ima! Znam da malo i gluposti lupetam, ali znate onu - nema glupih pitanja, samo glupih odgovora. Ako je itko ikada odgovorio studentima na ova pitanja, ja mu se unaprijed ispričavam zbog, netko bi rekao, glupih pitanja. Kolika je potražnja za diplomiranim ekonomistima pojedinog smjera? Što je presudno kod zaposlenja u pojedinim granama ekonomije? Šta se danas najviše traži? Imam ja još pitanja na koja tražim odgovor, ali za sada dosta! Kad razmislim, sve ja nešto prepostavljam, sve mi je "možda". Nigdje nisam napisala da sam u nešto sigurna. ŽELIM BITI SIGURNA jer kad jednom izaberem, zamjene smjera nema.

život

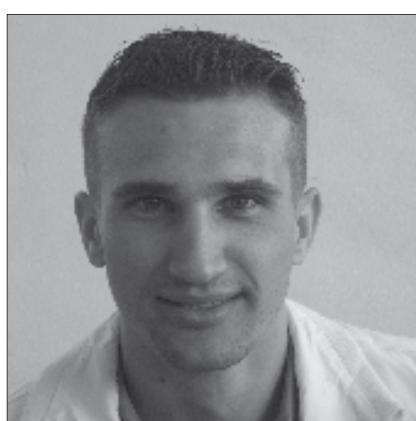
Nikica Vučić i Anita Markota

Nikica Pušić

Darijana Katić

Zoran Lasić

Moje kolegice iz uredništva su napravile **anketu** među svojim kolegama, studentima treće godine. Evo što su rekli:

Kolega **Nikica Vučić** kaže kako je odabrao smjer marketing jer smatra da će na taj način lakše pronaći zaposlenje. Misli kako previše studenata upisuje računovodstvo, te da će se potražnja za računovođama vremenom smanjiti.

Kolegica **Anita Markota** je odabrala smjer računovodstvo i financije jer smatra da pruža najveće mogućnosti. Do sada su predavanja ispunila njezina očekivanja. **Anita** navodi kako smatra da svatko ima pravo izbora koji će smjer odabrati bez obzira na prospekt ocjena i slično. Činjenica je da izborom smjera studenti odlučuju što žele raditi u budućnosti.

Kolega **Nikica Pušić** smatra da računovodstvo i financije čine osnovu ekonomije. Zbog toga je odabrao taj smjer koji je do sada ispunio njegova očekivanja.

Kolegica **Darijana Katić**: Smjer poslovna informatika izabrala sam kako bih naučila nešto više o radu na računalu i stekla saznanja o primjeni informatike u suvremenom poslovanju. Smatram da je za uspješno poslovanje u budućnosti nužno raspolagati adekvatnim informatičkim znanjem. Upravo nam to, kroz interaktivni rad koji je zapravo kombinacija teorije i praktičnih primjera u radu na računalu, omogućava smjer poslovne informatike.

Zoran Lasić: Smjer management sam odabrao prije svega zbog zanimljivog sadržaja i interesantnih predmeta. U budućnosti bih želio voditi neko poduzeće, a ovaj smjer smatram kao najbolju podlogu za to. ■

IVANA ŠIMOVIĆ

Studenti druge godine oduševljeno su prihvatali prijedlog doc. dr. sc. Zdenka Klepića da se održi terenska nastava iz kolegija Poduzetništvo u gospodarskoj zoni u Vitezu. Većina ih je pomislila: "Napokon nešto što se razlikuje od uobičajenog dosadnog štrebanja!" Tako 27. studenoga 2007., na izlet kreće 150 studenata u tri autobusa i u pratinji profesora Zdenka Klepića i asistenta Nikole Papca. Za vrijeme puta u autobusu su nam podijeljeni slatki proizvodi tvornice Lasta iz Čapljine. Nakon tri sata dolazimo u Vitez. Najprije odlazimo u ECONOMIC, gdje nas je dočekao tamošnji direktor Franjo Rajković. Ukratko nam je prezentiran program i razvojni plan tog gospodarskog subjekta.

Posjet suvremeno opremljenom poslovnom objektu u sklopu Poslovnog centra PC96

Među poduzećima na tom području koja su imala najbrži razvoj neizostavno je istaknuti PP "RAJKOVIĆ", koje preraста u danas poznatu i renomiranu tvrtku ECONOMIC d.o.o. Vitez. To je poduzeće izraslo iz male zanatske radionice koja je počela raditi 1987. godine. Danas posluje u reprezentativnom objektu za koji je kamen temeljac postavljen 1997.

godine, a koji je svečano otvoren 23. travnja 1999. godine. Poslovna zgrada obuhvaća maloprodaju, veleprodaju, uredske prostore, prateće ugostiteljske sadržaje i skladište. ECONOMIC zapošljava preko dvjesto ljudi od kojih četvrtinu čine visokoobrazovani kadrovi različitih profila. Posebno važan segment djelovanja poduzeća je proizvodnja. Tako ECONOMIC na domaće i inozemno tržište plasira visokokvalitetni kupaonički, kuhinjski i uredski namještaj. Preko puta upravne zgrade gradi se objekt Franšiznog centra BiH. Franšizni centar Bosne i Hercegovine prvi je i najveći centar ovog tipa u bližem okruženju BiH, čiji cilj je omogućiti razvoj svjetskog načina franšiznog poslovanja u BiH i šire. To će biti moderno dizajniran objekt s kompletnom potrebnom infrastrukturom za obavljanje poslovnih djelatnosti. Nakon ručka u prostorima ECONOMICA i sadačne zahvale domaćinima na ugodnom prijemu, odlazimo u razgledavanje poduzeća FIS.

Snalažljivi bosanski poduzetnik stvara najveći prodajni centar na Balkanu

U prostoriji za tiskovne konferencije prikazan nam je kratki film o životu Pere Gu-

delja, vlasnika tog poznatog i vrlo uspješnog poduzeća. To je bila topla i poticajna priča o siromašnom mladiću iz Bosne koji je počeo zarađivati za život svirajući harmoniku, te je svojom snalažljivošću i trudom postao jedan od najmoćnijih ljudi u regiji. Privatno poduzeće FIS nastalo je iz caffé bara FIS i istoimene videoteke. Zahvaljujući nespornim menadžerskim i poduzetničkim sposobnostima njegovog vlasnika razvija se u jedno od najvećih trgovacko-proizvodnih poduzeća u Bosni i Hercegovini, koje danas raspolaže najvećim prodajnim prostorom na Balkanu. Uspješnom suradnjom s više od 1500 poslovnih partnera iz pedesetak zemalja svijeta, uz asortiman od preko 250.000 artikala, FIS danas zapošljava oko 1800 djelatnika. Važno je istaknuti da poduzeće FIS d.o.o. posjeduje i svoje poslovne

Terenska nastava u Vitezu

Uspješan primjer suradnje profesora i studenata

edinice u nekoliko gradova u Bosni i Hercegovini, kao i u inozemstvu. Poduzeće je razvilo i svoje proizvodne brände - namještaj Ambijenta, te liniju čarapa GS. Danas, u sklopu GD FIS djeluju tri zasebna gospodarska subjekta: FIS d.o.o., FIS IZGRADNJA I FIS-ŠPED. Neza-

obilazan je i cijeli spektar usluga koje ovo poduzeće nudi.

Usljedio je prigodan govor voditeljiće marketinga poduzeća, a citat velikoga Grahama Bella mi se urezao u sjećanje: »*Nikad ne idи utabanom stazom, jer vodimo gdje su drugi već bili!*« Nakon toga

smo razgledali salon namještaja, te računovodstveni, menadžerski, marketinški i informatički odjel poduzeća. Zbog izvrsne organiziranosti, opremljenosti odjela, koordinacije, te stručnosti kadrova činilo se kao da šetamo prostorijama nekog zapadnog gospodarskog giganta. Poslije razgledavanja uputili smo se do prodajnog centra. U dva sata, koliko smo imali za kupovinu, nismo uspjeli obići taj ogromni prodajni prostor. Oko 18 h, nakon obavljene kupnje; puni pozitivnih dojmova i bogatiji za jedno vrlo korisno i lijepo iskustvo, u veselom raspoloženju krenuli smo put Hercegovine.

Na kraju preostaje da se zahvalimo profesoru Klepiću na odličnoj organizaciji puta i domaćinima na ugodnom prijemu, te izrazimo nadu da će i ostali profesori slijediti ovaj dobar primjer. ■

MILENKO MARGETA

Napomena: Za potpuni doživljaj teksta preporučljivo slušati Azra - '68 / Rage Against the Machine. Unaprijed hvala na nezanemarivanju iste.

Čini vam se absurdnim pričati o studentskoj revoluciji?! To je vjerojatno zbog toga što je organizirani revolucionarni studentski pokret još odavno iščeznuo iz naše države (čitaj: nije ga nikad ni bilo), a u kojem su koncentrirane mogućnosti presudne društvene transformacije. Ali sve alternative su još absurdnije, pošto, na ovaj ili onaj način, uključuju prihvatanje postojećeg poretku. Danas, revolucionarni studentski pokret stoji optužen pred sudom povijesti - optužen za neuspjeh, za jednostavno izazivanje novoga oblika otuđenja. Sve se svodi na priznanje da je vladajuće društvo dokazalo sposobnost braniti se mnogo bolje nego što su to studenti revolucionari očekivali. Ne i da je postalo podnošljivije. Jednostavno, poanta je da je studentsku revoluciju potrebno ponovo izmisliti, a s obzirom na trenutno teško i postojeće stanje u studentskim kampusima i domovima to ne bi trebalo biti teško.

...korijen svega...

Studentski pokreti šezdesetih se ne mogu analizirati, a da se ne opišu osobine društva protiv kojih oni ustaju. Ono što povezuje većinu društava 20. stoljeća je teh-nokracija - na prosvjetiteljstvu zasnovana vjera u absolutnu objektivnost znanstvene spoznaje i njene neograničene mogućnosti u poboljšanju uvjeta življenja, evolucijski napredak prema sve boljoj budućnosti. Nastaje "masovna kultura" - njene su karakteristike sveprisutnost medija koji propagiraju ideale sreće, udobnog života punog užitaka - koji međutim u potpunosti mogu imati samo "olimpijci" - pojedinci koji to zaslужuju uspjehom na svom području ili rođenjem u kakvu bogatu ili plemićku obitelj. Svi se ostali moraju odreći dijela svoje slobode i podvrgnuti se dio dana krutim birokratskim pravilima na poslu, kako bi u slobodno vrijeme mogli upražnjavati neke zabavne aktivnosti ili se baviti kakvim kreativnim radom. Dolazi do tzv. druge kolonizacije - ne osvajaju se više nove zemlje i narodi pomoću vanjske sile, nego se ide "iznu-

Studentski pokreti

I studente ubijaju, zar ne?!

tra"- osvaja se sama ljudska duša. Nepri-mjetan pritisak medija, koje financiraju država i novac kapitalista, trudi se stvo-riti upravo onakvog čovjeka kakav im je potreban - marljivog i uspješnog radnika koji će naporno proizvoditi i zaradivati novac da bi ga kasnije radosno trošio na neograničen broj proizvoda koji mu se čine potrebnima. Kolonizacija je prisutna na svim područjima - čak su i intimni odnosi pod utjecajem umjetno stvorenenog idealja ljepote: najpoželjniji muškarac je playboy - bogat, privlačan velikom broju žena, hedonist. Tek se sredinom prošlog stoljeća čuju glasovi protiv kolonizacije, tehnologije koja narušava prirodu i pro-izvodi sve ubojitičja oružja, političara koji

su samo u nebitnim osobinama različiti, rada koji je još Marx označio otuđenim od čovjeka. I tada...

...šezdeset...
osamšezdeset...
vratit će se opet...

Glasovite 1968. svijet je zahvatila atmosfera pobune, od Pariza i Londona, Berlina i Rima, do Tokija i New Yorka. Bunila se dugokosa golobrada mladež, mahom studentarija, protiv starih vrijednosti, zabrana, autoriteta, *establishmenta*, a za slobodu govora, mišljenja, seksa, uopće za nesputanost, ali i anarhiju. Revolu-cionarna '68. godina iznimno je bogata po-

vijesnim događanjima. Ona je kulminačija burnih događanja tijekom šezdesetih. Šezdeset i osme ubijen je Martin Luther King, Amerika ječi od rasnih krvavih sukoba, stotine tisuća Amerikanaca prosvjeduju protiv rata u Vijetnamu, u podijeljenoj Europi sovjetski tenkovi ulaze u Čehoslovačku, a tisuće prosvjednika u Španjolskoj diže svoj glas protiv Franjeva režima, dok u Kini cvjeta "kulturna revolucija". Ukratko, '68. svijet ključa, a studentski pokret tadašnji Le Monde naziva "zapadnom kulturnom revolucijom". Studentski nemiri nisu mimošli čak ni Zagreb i Beograd, iako se sociolozi i politolozi nikako ne mogu složiti je li beogradska, odnosno zagrebačka '68. bila izraz pomodarstva ili dubljih vrijednosti i ideja. Studenti uživaju podršku javnosti i tadašnjih intelektualaca, poput primjerice Jean Paula Sartrea, a parola nad parolama zasigurno je ona pariška "Budimo realni, tražimo nemoguće". Revoltirani mladi ljudi – studenti inicirali su pobune, tražili su promjene iako ni oni sami nisu baš najbolje znali koje promjene.

...promjene/posljedice...

Studentski pokret u SAD-u i Europi imao je velik utjecaj na kulturu, uvodeći zanimanje za istočne religije, popularizirajući yogu, vegeterijanstvo i ine istočne prakse, sa svojom slobodnom ljubavlju promjenio je stavove naše civilizacije prema spolnim i obiteljskim odnosima. Donio je jedan nov duh slobode i altruizma koji je bio zanijekan represivnim vladajućim sistemom. Pokret je osvjetlio putove kojima bi mogao krenuti čovjek u potrazi za boljim, ljudskijim svijetom. Pokazao je da revolucionarni potencijal leži u mlađim intelektualcima koji su dovoljno obrazovani da budu svjesni društvenih problema, ali i dovoljno materijalno osigurani da mogu bez rizika za svoju egzistenciju tražiti promjenu. Ukažao je i na pogreške koje pokreti sadašnjosti i budućnosti ne bi smjeli ponoviti, poput bezrazložnog narkotiziranja ili nasilja. Ali... uvijek ima ali. Ali bez obzira na sve pozitivno u tome pokretu i bez obzira na sve pozitivno što je on svijetu dao, sa današnje distance se može reći da se društvo uistinu nije nimalo promjenilo nabolje, da "tehnokracija" nesmiljeno i dalje napreduje - da su

"mladi kentauri" jedva odnijeli moralnu pobjedu.

...a ima li toga kupiti kod nas?...

Sumnjam, možda da vidite u Mercatoru. Šalu na stranu. Naime, biti student u BiH, u Mostaru, u 21. stoljeću, baš i nije neka zanimljiva, spomena vrijedna pozicija o kojoj bi za 50 godina imali što čuti unuci naše današnje "mlade inteligencije"... Mit o mlađenackom, buntovnom soju koji ustaje protiv društvene nepravde i hrli dati obol stvaranju novog, boljeg, pravednijeg svijeta u BiH je odavno pospremljen u "romantičarsku prošlost" (čitaj: nije nikad ni postojao). Pokoji slabasan trzaj studentskog zajedništva danas je moguć uglavnom samo kad treba granutti protiv (op.a. vlastito mišljenje slobodno nadopisati na točkice). No, dobro, možda je i to bolje nego da se igraju rata kao njihovi pomalo obijesni pariški kolege. Programi ovdašnjih studentskih udruženja uglavnom se sude na organiziranje raznoraznih druženja mladih, predlagdanskih "evenata", radionica na temu '.....' (op.

a. vlastito mišljenje slobodno nadopisati na točkice) i slično. Naše su se generacije pokorno utopile u aktualnu društvenu paradigmu i za njih je kraj povijesti već nastupio. Za ozbiljan odgovor na pitanje zašto su (naši) studenti koji, s obzirom da još nisu ekonomski uvučeni u sustav, toliko inertni, trebalo bi napraviti pravo istraživanje. Loša generacija, što li? Ono što je stvarno zastrašujuće jest stupanj konformiteta kod studenata, pogotovo u odnosu na njihove vršnjake iz drugih zemalja. Ali to je i problem cijelog društva. Pa što je toliko drugačije bilo '68. nego danas? Razlog svim tim događanjima ne treba tražiti u magičnoj moći 1968. godine, jer ta je godina bila kalendarski baš kao i svaka druga. Moglo bi se reći da je takav bio duh vremena. Danas je naša zemlja okrenuta sebičnim interesima i nema senzibiliteta za utopije. Narod se okrenuo nekim drugim brigama. Studenti gledaju svoja posla, kako da završe fakultet i to je to. Studentima za njihovo bolje povezivanje nedostaju jezgra i mlađenacki mediji. I oni imaju političke ideje o kojima razgovaraju, ali nisu organizirani. Današnja se mlađež boji vjerovati u ideale. Jer kad se okrenu oko sebe, u nas sve vrvi od slomljenih idealista, skromnih poštenih ljudi koje je bahato društvo bacilo na dno ili ih prema njemu gura. Ipak, koliko god ovakav pogled na stvarnost često bio bio shvatljiv, ispada da je samo izgovor za apatiju i bijeg od odgovornosti koju samim svojim postojanjem u društvu preuzima svatko od nas.

...i...

Zaboravlja se da u svijetu aktivizam nije rezerviran isključivo za mlade i po prirodi buntovne. Nema snažnog pokreta bez suradnje civilnog društva, sindikata, organizacija seljaka... Ljudi (studenti) se još uvejk uče da o njima ovisi u kakvom društvu će živjeti. Napredujemo, ali će trebati proći još dosta godina da prosječna osoba u BiH shvati kako biti odgovoran građanin znači biti aktivna. Među onima koji imaju najveću moć usmjeriti društvo u tom smjeru su upravo studenti, nova generacija. No, pitanje je žele li se izboriti za tu odgovornost ili im je draže "homo homini lupus" društvo u kojem su odrasli.

Mi smo na potezu... ■

NEDELJKO ČULJAK

Mali dio nas naučio je riječi pratiti adekvatnim govorom tijela, pa će nas većina ljudi lako "pročitati". Osim što smo ponekad neiskreni s drugim ljudima, govorom tijela najočitije iskazujemo i koliko smo sigurni u sebe. Nedostatak samopouzdanja vidljiv je, što god mi u tom trenutku govorili, u sitnim pokretima i položajima našeg tijela. Zato je vrlo korisno poznavati govor tijela, jer ćemo tako naučiti prije svega puno o sebi, nerijetko o onome čega nismo ni svjesni.

Dojam o svakoj osobi stječemo od trenutka kad smo je ugledali. Stručnjaci procjenjuju da čak 80% prvog dojma koji o nekom stvorimo baziramo na govoru tijela. Izraz lica, kontakt očima, gestikulacija rukama, način na koji sjedimo, tvrde stručnjaci, glasnije djeluju na ljude nego riječi koje izgovaramo.

Iz svog iskustva sigurno znate koliko je važan body language. Sjetite se predavača koji su vas se dojmili. Jesu li bili zabavni i nastojali vas animirati ili su suhoparno iznosili činjenice? To ne znači da biste intervjua trebali zabavljati (izbjegavajte viceve!), ali uspješan intervju trebao bi biti interaktivn. Ako tvrdite da biste zaista željeli posao za koji ste aplicirali, a pri tome ne pokazujete nikakav entuzijazam, verbalno izrečena poruka neće pogoditi cilj. Tijekom intervjuja ocjenjuje se i vaša neverbalna komunikacija.

Komunicirajući s ljudima skoro svi smo u određenim situacijama naučili skrivati osjećaje, govoriti ono što mislimo da je prikladno i biti neiskreni.

Govor tijela

Body language ima velik utjecaj na prenošenje informacija i stvaranje dojma o osobi, zato vodite računa o sljedećem:

- **Rukovanje** je prvi kontakt s intervjui- stom. Ako vam intervjuit pruži ruku i vi mu uzvratite mlakim stiskom vjero- jatno nećete ostaviti najbolji dojam.
- **Čvrsti stisak** (ne onaj koji lomi ruku!) suhe ruke sasvim je druga stvar. Ako su vam ruke kad ste uzbudeni hladne, operite ih prije intervjuja topлом vodom, a ako su vam tople, prođite kroz hladnu. Možda vam se čini nebitno, ali zamislite kakav to dojam ostavlja na onoga s kim se rukujete.
- **Sjedite uspravno** (prirodno uspravno). Iskrivljeno sjedenje daje dojam

umorne osobe, ili nekoga koga nije briga. Uspravno sjedenje komunicira energiju i entuzijazam. Prekrižene ruke komuniciraju obrambeni stav i sumnjičavost. Ruke držite pored sebe ili opuštene u krilu. Tako ćete djelovati otvoreno i prijateljski.

- **Gledajte osobu s kojom razgovarate u oči.** Nemojte buljiti jer će to vjerojatno biti neugodno, ali ako vaš pogled stalno kruži oko intervjua djelovat ćete nesigurno i kao da vam je neu- godno odgovarati na postavljena pita- nja. Direktan kontakt očima govori o iskrenosti vaših odgovora.
- **Nagnite se lagano prema osobi s kojom razgovarate.** Tako dajete dojam aktivnog slušanja. Kada ste nagnuti

prema nazad ili niste okrenuti prema sugovorniku šaljete poruku pasivnog slušanja ili ignoriranja sugovornika.

- **Držanje ruke na ustima**, dodirivanje lica ili ušiju, gledanje u pod ili nemirno sjedenje daju dojam osobe koja po- kušava prikriti istinu.
- **Ton kojim komunicirate** uvelike određuje značaj izgovorenog. Na pi- tanja odgovarajte jasno i glasno. Neka ton vašeg glasa naglašava vaše najjače strane i važna dostignuća.
- **Korištenje ruku** u komunikaciji je normalno, ali pretjerano gestkuliranje ometat će intervjua.
- **Nemojte lomiti prste, igrati se olov- kom ili čašom.** Ako vam je teško kontrolirati se, nemojte sa sobom no-

siti ništa sa čime ćete se moći igrati! Izbjegavajte pretjerano gestikuliranje ili poigravanje nogu ispod stola!

- **Nemojte ulaziti u osobni prostor osobe s kojom razgovarate** jer to može biti vrlo neugodno. Istraživanja su pokazala da se osobe koje ne postaju tuđi osobni prostor negativno ocjenjuju ili čak izbjegavaju.
- **Procijenite body language intervjuista. Razumjeti znakove koje sugovornik odašilje** korisna je vještina u komunikaciji. Jednako je korisno znati koristiti body language u efikasnijem komuniciranju poruke:
- Ako vaš sugovornik drži **lijevu ruku položenu preko desne** s dlanovima okrenutim prema dolje, njegov body

language komunicira pažljivo slušanje.

- Ako je **desna ruka postavljena preko lijeve**, osoba se vjerojatno ne slaže s nekom vašom izjavom i čeka priliku da vas prekine.
- **Osoba koja sjedi s prekriženim rukama i nogama pokazuje svojim držanjem udaljenost i otpor prema predmetu razgovora.**
- **Neprirodno rijetko treptanje očima**, pogled koji fiksira, stopala ravno položena na tlo te napeto uspravno tijelo tipični su znakovi nekoncentriranog slušača koji pokušava odglumiti pažljivo slušanje.
- **Trljanje iza uha ili lagano dodirivanje nosa** kažiprstom ukazuje na odbojnost, sumnju, nesigurnost ili

nemogućnost izbjegavanja pitanja ili odgovora.

- **Klimanjem glavom** slušač poručuje da pažljivo prati sugovornika i time ga ohrabruje da nastavi s izlaganjem.
- Brzim klimanjem glavom ili **tapkanjem ruku** slušač sugerira sugovorniku da pozuri sa svojim izlaganjem.
- **Glađenje ili povlačenje brade ili nosa** te sužavanje očiju kao da usmjeravaju pogled u daljinu tipični su znakovi koji sugeriraju da sugovornik procjenjuje situaciju i da se sprema donijeti odluku. Sve u svemu, poznavanje govora tijela nam može dobro poslužiti jer iz predhodnog možemo vidjeti da je jako korisno, stoga pazite na ponašanje pri vašem govoru. ■

ANA PERIĆ

Da, da, zadnji put smo vam pisali kako smo regrutirali nove članove, kako se AIESEC-ova ekipa pomladila, a sada već pišemo o rastanku i o opraštaju nas koji završavamo fakultete i odlazimo... Tako se brzo sve dogodilo, da nas je spoznaja kako je došlo vrijeme da "neki novi

klinci" preuzmu breme odgovornosti koje smo mi iznosili na našim studentskim ledima, pogodila kao grom iz vedrog neba. No, olakšanje je što znamo da iza sebe ostavljamo dobru, mladu, inovativnu i nadasve motiviranu ekipu u kojima svi mi AIESEC-ovi "veterani" srećom pre-

poznamo djelić sebe prije par godina. No, dok se još nismo službeno povukli sa svojih funkcija i postali pravi apsolventi imamo pravo još malo uživati u staroj slavi i prezentirati vama, dragim priateljima lista SEF što se događalo u razdoblju između ovoga lista kojeg držite u ruci i onog jubilarnog 10.

Putovanje je počelo odlaskom na MMS (čitaj: međunarodni motivacijski seminar) na Jahorinu gdje smo novim nadama AIESEC-a pokušali prenijeti osnovna znanja potrebna za što kvalitetniji rad. Metoda kojom smo se služili bila je: rano ustajanje ujutro, malo gimnastike niz duge stepenice (čitaj nije bilo dizala u hotelu), pa ludi AIESEC-ovi plesovi kojima je cilj razбудiti nas, pa par simulacija poslovног sastanka, dobar ručak, ponovo razne simulacije, večera (malo lošija od ručka, ali svejedno dobra), a onda dio koji najviše motivira – naravno, ludi AIESEC-party. Vidite, i dalje nam je moto – *Work hard, party harder!* Poslije MMS-a vratili smo se u Mostar s mnoštvom novih ideja za društveno korisne projekte, te se odmah bacili u organizaciju jednog takvog. Radi se o prvoj, ali zasigurno ne i posljednjoj, nego nadamo se, odsada, tradicionalnoj, AIE-

Mali ljudi velikoga srca

Smjena generacija

SEC-ovoj dobrotvojnoj akciji naziva "S AIESEC-om do božićnog osmijeha!", koja se odvijala u predvorju sveučilišnog amfiteatra. Cilj akcije bilo je prikupljanje novčanog priloga za nabavku didaktičkog materijala za djecu s posebnim potrebama Caritasova centra "Sveta obitelj". Akcija je unijela pravi božićni duh na Sveučilištu tog dana. Bio je tu AIESEC-ov Djed Božićnjak, poznati Zvončići su se pjevali uz pratnju glasovira u izvedbi dječjeg zbara **župe sv. Matej, "Leptirići"**, bilo je tu i kolač; ali ono što je najviše oslikavalo božićni duh bio je upravo osmjeh, ali onaj na licu štićenika **centra "Sveta obitelj"** kada su vidjeli što smo pripremili za njihov ljepši Božić. Mislim da govorim u ime svih AIESEC-ovih članova kada kažem kako je organizacija ovog projekta svima zauzela posebno mjesto u fakultetskim uspomenama. Odmah po završetku ove akcije, krenulo se s organiziranjem redovite AIESEC-ove Skupštine, gdje smo proslavili i drugi rođendan organizacije, ali i njene aktualne predsjednice, gđice Rotim. Na Skupštini je predmet rasprave bio kako unaprijediti rad organizacije te nadopuna Pravilnika o radu, i naravno dostojanstvena AIESEC-ova proslava rođendana! A nakon napornog rada na Skupštini, došli smo do zaključka kako je pravo vrijeme počastiti se za uloženi trud, utrošeno vrijeme i pokoji bon žrtvovan za AIESEC dogovore, pa smo si priredili roštilj na Buni. Nakon roštilja, dodatna motivacija dovela do još jedne ideje. Ovaj smo se put orijentirali na ljepši spol i u suradnji s **Udrugom žena oboljelih od raka dojke "Novi pogled"** organizirali druženje dobrotornog karaktera pod nazivom "**Ženski zagrljaj**", koje se također

odvijalo u amfiteatru Sveučilišta. Trebam li i govoriti da su se mnoge utjecajne žene grada Mostara odazvale našem pozivu, uživale u druženju, degustirale razne servirane delicije i zabavile raznim šalama na račun muškaraca. Naravno svi su ovi projekti realizirani uz pomoć i potporu Sveučilišta u Mostaru, ponajviše Ekonomskog fakulteta, ali i mnogih gospodarskih subjekata. Tako su akciju "**Ženski zagrljaj**" svojim proizvodima podržali kozmetički salon "Lotos", frizerski salon "Sandra",

restoran pizzerija "Teniski centar", Kraš trgovina d.o.o., parfumerija "Martimex", Darovni dućan, Red bull, Bio commerce te Globus Mil d.o.o.. Njima se naravno ovim putem zahvaljujemo. To je to, dragi čitatelji. Od AIESEC-a toliko za sada, a od nas par veterana toliko, bez ovoga "za sada", mi odlazimo, a vama ostavljamo neke bolje nove klinče, neke bolje nove projekte, neke bolje nove zabave, neki bolji AIESEC... jer AIESEC *must go on!* ■

Live your dreams, go global, control your future!

S AIESEC-om oko svijeta

TINO ŠKUTOR

Koliko ste puta prošli pored ureda AIESEC-a na Ekonomskom fakultetu a da niste pomislili da upravo ta vrata vode Vašoj uspješnoj budućnosti? Zašto Vam baš AIESEC može pomoći u ostvarivanju Vaših profesionalnih i životnih planova? Zato jer smo mi naj-

veća studentska organizacija na svijetu koja preko svoje podružnice u Mostaru studentima nudi priliku da posjeti jednu od 103 zemlje svijeta odlaskom na plaćenu praksu. Umjesto na Starom Veležovom, kavu popijte u Londonu, New Yorku, Rimu, Berlinu ili pak Zagrebu. Na praksi mogu otići svi studenti viših

godina, apsolventi ili postdiplomci sa svih fakulteta (osim medicinskog), samo je potrebna volja i poznavanje engleskog jezika. Na Vama je da odaberete kada, gdje i koliko dugo će trajati Vaša praksa. Minimalno trajanje prakse je 8, a maksimalno 78 tjedana.

AIESEC nudi različite vrste praksi zainteresiranim studentima. Ukoliko ste student ekonomije, biznisa, managementa ili sličnih fakulteta zanimat će vas **menadžment (MT)** praksa koja će vam uvelike pomoći u stjecanju novih saznanja iz područja ekonomije i razvoju vaših liderskih sposobnosti. Osim ove, postoje i **tehnička (TT)** praksa-praksa za studente računarstva, strojarstva, odnosno studente tehničkih fakulteta te **ekdukacijska (ET)** praksa za studente pedagoških znanosti koja studentima pruža priliku držanja predavanja o kulturi i poduča-

vanju jezika u odabranoj državi. U ove tri prakse uključen je osiguran smještaj i plaća kojom ćete pokriti sve troškove života u stranoj zemlji. Međutim, postoji i **razvojna (DT)** praksa koja je volonterskog karaktera. Tom praksom studenti volontiraju u organizacijama širom svijeta u svrhu poboljšanja životne sredine, razvoja lokalne zajednice i slično, s tim da ona najčešće nije plaćena.

Prije odlaska na praksu, budući praktikanti prolaze kroz pripremu za praksu (test jezika, Assesement Center i Outgoing Preparation Seminar) tijekom koje se prolaze sve faze od provjere podataka i sposobnosti koje je student naveo u prijavi, izrade efektivnog životopisa do pripreme za kulturni šok koji može uslijediti dolaskom na praksu u stranu zemlju u kojoj vladaju drugi običaji. Naravno, AIESEC-ovci će Vam pomoći da sve

ove korake što lakše i bezbolnije savlade kako biste što prije mogli otpotovati na željenu destinaciju i radno mjesto.

Zašto bi trebali iskoristiti šansu koju Vam pruža AIESEC?

AIESEC praksa pruža samostalno učenje i razvoj kako bi ostvarili svoje vizije, stjecanje iskustva u oblasti Vašeg studiranja putem programa razmjene, praktično i profesionalno usavršavanje te oblikovanje Vaše budućnosti. Izazov života i rada u inozemstvu je iskustvo koje će Vam zauvijek promijeniti život. Informirajte se više u našem uredu na Ekonomskom fakultetu, putem našeg e-maila ili slanjem poruke/pozivom na broj 063/551-313. Kao što mi u AIESEC-u volimo reći-It's up to you! Možete ostati sjediti kući ili već sutra uz pomoć AIESEC-a doživjeti iskustvo svog života. ■

Ivo: Koliko je potrebno uraditi za prolaz?!

Jakov: Oko 60%.

Pero i Stipe uhvaćeni na djelu.

Jakov: Kolege, predajte radove i napustite dvoranu.

Pero i Stipe: Zašto mi! Pa nismo ništa radili?

Kako biti član uredništva

Poštovane kolege i kolegice nastavlja se tradicija objavljivanja stripa u našem listu. Kako je na snagu stupilo novo uredništvo odlučili smo se našaliti na način da napravimo strip prijemnog ispita za uredništvo, te tako pokazati da se znamo i šaliti. Radnja stripa odvija se tako što je nekolicina zainteresiranih studenata odlučila ući u uredništvo lista SEF kroz prijemni ispit. Puni znanja i entuzijazma krenuli su putem fakulteta, kad tamo na njihovo iznenadenje velika gužva. Na samom ispitnu atmosferu je bila mirna dok dva studenta nisu pokušala na nezakonit

način ući u uredništvo (u stvarnom životu to su uzorni studenti, stoga profesori bez brige). Naravno, slijedilo je protjerivanje s ispita. Ta dva studenta se nisu našla na popisu studenata koji su položili ispit, no dobili su mogućnost sudjelovati u stvaranju lista kao i svi drugi studenti. Ovim stripom smo htjeli reći svim studentima da ovo nije list samo Uredništva nego svih nas drage kolege, zato navratite na vrata našeg malog ureda sa svojim prijedlozima i kritikama i pokušajmo zajedno podignuti kvalitetu lista na još višu razinu. ■

Mate: Ivo položili smo!
Dunja: Super ljudi družit ćemo se
neko vrijeme!
Pero: Što mi je trebalo prepisivanje?

Studenti koji su položili prijemni ispit za uredništvo lista SEF su:

1. Mate Hrkać
2. Dunja Bekavac
3. Ivo Kraljević
4. Sanja Karlović
5. Milenko Margeta
6. Irena Miličević
7. Nedeljko Čuljak
8. Ivana Šimović
9. Marija Krešić

Ostali studenti pozvani su da svojom domišljatošću i kreativnošću učinu ovaj list još boljim i kreativnijim.

Nakon DVD-a dolazi Blu-ray

Osveta za Betu

SLAVEN BUDIMIR

Što je Blu-ray? Blu-ray (*Blu-ray Disc; BD*) je naziv nove generacije formata optičkih diskova. Format je razvijen za snimanje i reprodukciju visoko kvalitetnog videa kao i spremanje velike količine podataka i informacija. Blu-ray nudi pet puta veći kapacitet od standardnih jednoslojnih DVD-a tj. do 25 GB na jednoslojnim diskovima (*single-layer*). **Međutim, na dvoslojnim diskovima (*dual-layer*) moguća je pohrana i do 50 GB.** DVD (Digital Versatile Disc) tehnologija koristi crveni laser (650nm) za snimanje i čitanje podataka. Novi format Blu-ray, kao što se može vidjeti iz samog naziva, koristi plavi laser (405nm). Naziv Blu-ray je malo izmijenjen, slovo "e" je izostavljeno, dakle ispravno bi bilo pisati Blue-ray. To je učinjeno najvjerojatnije zbog lakše registracije nove marke. Blu-ray je razvijen snagom Blu-ray udruženja (*Blu-ray Disc Association*) koje obuhvaća svjetske liderе u proizvodnji potrošačke elektronike i osobnih računala: Sony, Apple, Dell,

Hitachi, HP, JVC, LG, Mitsubishi, Panasonic, Pioneer, Philips, Samsung, Sharp i dr. Nakon teške bitke sa grupom proizvođača predvođenom Toshibaom, Microsoftom, NECom i drugima koji podržavaju HD DVD tehnologiju, Blu-ray je odnio pobjedu što dokazuje i podrška više od 180 multinacionalnih kompanija iz svjetske potrošačke elektronike, osobnih računala, računalnih igara, filma i glazbe. Sony je u svoj tabor pridobio i pornografsku industriju. Nakon odluke Warner Brosa da će filmove distribuirati na Blu-rayu, Toshiba je krenula u agresivnu kampanju popularizacije HD DVD formata. Cijene HD DVD uređaja spustili su čak na 150 dolara. Toshiba je priznala poraz pred Sonyjevom Blu-ray tehnologijom koja je ugrađena i u PlayStation 3. Napokon je

okončan višegodišnji rat dva suprotstavljenih tabora u nastojanju da upravo njihova tehnologija postane standardom. Japanska javna televizija NHK je izvjestila da će Toshiba gubici zbog ukidanja proizvodnje HD DVD uređaja, te drugih aktivnosti povlačenja s tog tržišta, iznositi na stotine milijuna dolara. Hollywoodska filmska industrija prvotno se bila podijelila na dva tabora koji svoje filmove distribuiraju samo na jednom od ta dva formata, a ravnoteža moći prevagnula je na Sonyjevu stranu nakon što je Warner Bros Studio priopćio kako prelazi isključivo na Blu-ray format. Toshiba je dodatno pogodilo dovođenje u pitanje podrške Microsofta kada je taj softverski div priopćio kako razmatra mogućnost korištenja Blu-ray tehnologije za svoj XBOX 360, koji trenutačno prihvaca samo HD DVD tehnologiju i priopćenje američkoga maloprodajnog diva Wal Mart-a da odustaje od HD DVD formata, te da će na svojim policama isključivo nuditi Blu-ray uređaje i medije. Rat formata često je usporedivan sa sličnim odmjeravanjem snaga između Bete i VHS-a 80ih godina kada je Sony poražen. Glavna razlika između Blu-ray i HD DVD medija jest kapacitet. Prednost je u početku bila na strani HD-DVD-a, koji je krenuo s diskovima od 15 GB *single-layer* i 30 GB *dual-layer*, dok je Blu-ray postojao samo s 25 GB. **Međutim, ekipa plavog lasera je uzvratila udarac s 50-gigabajtnim diskom (*dual-layer*).** Na jedan Blu-ray disk kapaciteta 50 GB moguće je spremiti preko 9 sati *high-definition* videa. Proizvođači tvrde da će Blu-ray diskovi biti otporniji na ogrebotine od prethodnih DVD i CD medija, što je i bio veliki nedostatak navedenih. Blu-ray disk postoji u dvije varijante što se tiče fizičke veličine: promjera 8cm i 12cm, dakle fizički isto izgledaju kao CD i DVD. Blu-ray rekorderi i uređaji za reprodukciju su još veoma skupi, međutim, takva praksa je poznata od prije kada je na tržište plasiran DVD, a prije njega i CD dok su danas uređaji za ove medije jeftini i dostupni širem kruugu korisnika. Očekivanja su da će Blu-ray upotpuniti zamjeniti DVD. **Sony je u bitku za novi standard krenuo poučen iskustvima porazom Bete 80-ih god.** U kampanji za Blu-ray jednostavno nije študio, a upregnuta je bila i cijela vojska lobista i marketinških stručnjaka. ■

MARIO TOMIĆ

Ono što je počelo kao projekt za diplomu dvojice studenata na Stanfordu danas je jedna od najvećih tvrtki na Internetu: Google. Cilj tog projekta je bio napraviti učikovit pretraživački algoritam koji će na zahtjev korisnika u pretraživaču izbaciti relevantne linkove. Bit Googlea se do danas nije promijenila i ta je tvrtka evoluirala iz običnog projekta u multi-milijardersku korporaciju koja obara rekorde u broju pretraga na Internetu.

Googleova popularnost od početka ne prestaje rasti. U 2007. godini Google je pretekao Microsoft kao najposjećenija stranica na Internetu. **Utjecaj Googlea na Internet nitko ne može poreći. Sva-ki webmaster želi da se njegova stranica nadje na Googleovo pretraživackoj listi jer to znači veći broj posjetitelja.** Sa sigurnošću možemo reći da je Google danas najpopularniji web pretraživač. Google, koji je počeo kao tvrtka koja nudi internetski pretraživač s vremenom je preuzeo druge tvrtke - od blogerskih usluga do stranice za razmjenu videa - YouTube. Koliko je Google moćan govori i činjenica da su neko vrijeme Googleovu pretraživačku tehnologiju koristile i drugi njemu konkurenčni pretraživači. Na primjer, Yahoo je koristio Googlov pretrazivački mehanizam dok nije razvio svoj 2004. godine.

Googleov pretraživački mehanizam je jako moćan alat. Bez Googlea bilo bi praktički nemoguće naći informacije koje su nam potrebne na Internetu. Kao i ostali pretraživački mehanizmi, Google koristi poseban algoritam za generiranje rezultata pretrage. Google ne drži opće činjenice o svom algoritmu tajnima, ali do bližih detalja je gotovo nemoguće doći. To je jedan od razloga zašto

Google ostaje među vodećim pretraživačima na Internetu i reducira šansu da netko pronađe način zloupotrijebiti Google.

Ono što je razlikuje Google od ostalih pretraživača u samom pretraživaju je algoritam nazvan **PageRank**. Taj algoritam odlučuje po kojem će se redu prikazati dobiveni rezultati pretraživanja. PageRank algoritam svaku stranicu analizira, koliko je stara i koliki je broj ostalih Web stranica koje se vežu za tu stranicu koju mi tražimo i tako nam daje kao prvi rezultat najrelevantnije i najsigurnije stranice.

Kako je Google rastao, tvrtka je dodala još nekoliko usluga svojim korisnicima. Neki od njih imaju zadatku učiniti naše pretraživanje Weba učinkovitijim, kao što je pretraživanje u kojem za rezultat dobivamo samo slike, pretrazivanje *online* novina itd. Dok su te usluge na neki način povezane s pretragom, tu su i druge usluge koje je Google razvio kako bi konkurirao na sve većem tržištu; daleko je najpopularniji Gmail koji nudi svim korisnicima besplatnu i vrlo fleksibilnu e-mail adresu sa jako puno prostora na Webu. **Tako-đer je u širokoj upotrebi program Google Earth koji nam dopušta vidjeti satelitsku snimku bilo kojeg djela našeg planeta.**

Google je dogurao tako daleko od običnog projekta na Stanfordu. Danas Google zapošjava više od **10.500 ljudi diljem cijelog svijeta**. Googleovo središte zvano Googleplex nalazi se u Mountain View, Calif. Tvrta koja se nametnula kako jedna od dominantnih sila na Internetu kaže da je njihov zadatku samo jedan, organizirati informacije diljem svijeta i učiniti ih dostupnima svima. ■

Djevojka koja voli note i brojeve

MARIJA KREŠIĆ

U rubrici kultura u ovom broju donosimo razgovor s Ivanom Dolić, mlađom umjetnicom, kantautoricom, i ekonomisticom. Razgovarali smo s djevojkom koja voli note i brojeve, osobom koja je utjelovljenje umjetničkoga i poduzetničkog duha.

■ **M.K.: Ivana, pišeš tekstove i glazbu za svoje pjesme. Prilikom jednog tvog nastupa, na premijeri muzikla "A tako mi falis", rekla si kako u Božoj ljubavi tako i u tvojoj umjetnosti nema granica. Odakle crpiš inspiraciju?**

I.D.: Inspiraciju pronalazim u ljudima, u sebi i u svemu što me okružuje. Kroz stihove možeš iskazati sve svoje misli, sve svoje nade i strahove, kroz pjesme možeš doprijeti do ljudi, možeš ih razveseliti, a možeš i rastužiti. Upravo se u tome očituje snaga umjetnosti i snaga onih koji je njeguju. Umjetnost ne poznaje granice...

■ **M.K.: Ima li neka pjesma u tvom opusu za koju si posebno vezana?**

I.D.: "Ruke su mi vezane" - pjesma, priča, koju javnost još nije čula. Emotivno sam jako vezana za ovu pjesmu i u njoj govorim o onome što mi je najvrjednije, onome što najviše volim. "Moje svjetlo gasi se jer moje najdraže od mene odlazi, u

bolu nestaje. A ruke su mi vezane jer moje najdraže bitku predaje, a ruke su mi vezane, ruke su mi vezane..." - evo ga, kroz ove stihove vam donosim djelić moga srca, mog života.

■ **M.K.: Javnost te poznaje kao ute-meljiteljicu i članicu glazbenog duva Divlje ruže. U posljednje vrijeme mediji pišu o prekidu uspješne osmogodišnje suradnje između tebe i Danijele-Marije. Je li to istina?**

I.D.: Da, kao što sam i već ranije javnosti rekla, istina je da Danijela-Marija i ja više ne surađujemo, i da je nakon punih osam godina došlo vrijeme da krenemo različitim putovima. Nadam se da će pronaći svoj put i da će joj naše prijateljstvo i rad ostati u lijepom sjećanju kao i meni.

■ **M.K.: Znači li to raspad Divljih ruža ili će za počasni Danijelin mikrofon stati netko drugi?**

I.D.: Divlje ruže su postajale i prije Danijele Marije i postojati će sve dok ja to budem željela. Žao mi je što neki mediji njen odlazak povezuju s raspadom grupe, ali to nije točno. Svi koji su bili dobro upućeni u naš rad znaju da sam ja stvorila Divlje ruže i da sam autorica svega što smo do sada radili. O drugoj pjevačici još

uvijek ne razmišljam, trenutno sam posvećena umjetnosti, pisaju i skladanju. Inače, inspiraciju imam kroz jesen, ali ova je godina posebna po svemu, pišem više nego ikada, i sretnija sam nego ikada u tome što radim.

■ **M.K.: U posljednje vrijeme često nastupaš sama. Je li to početak jedne uspješne solo karijere?**

I.D.: Nastupam sama jer me to trenutno ispunjava. Pisala sam za mnoge pjevače, ali rijetki su moje pjesme znali iznijeti onako kako sam to zamislila. Moje su pjesme jako emotivne i želim da kao takve budu i interpretirane. Istaknut će Lily i Pamelu Ramljak iz Femminema koje su dale svoj maksimum i pokazale da uistinu znaju ljudima prenijeti ono što sam ja napisala. S njima je uvijek zadovoljstvo raditi jer razumiju i osjećaju ono što ja radim, a pri tom također uživaju!

■ **M.K.: Na čemu sada trenutno ra-diš?**

I.D.: Trenutno radim na svom velikom projektu, muziklu "A tako mi falis" kojeg snimam u Amadeus productionu u Sarajevu. U potpunosti sam se posvetila završetku ovog kompleksnog projekta koji radim već nekoliko godina. Surađujem s divnim ljudima i zajedno stvaramo nešto

uistinu vrijedno.

■ M.K.: Koji su tvoji planovi za budućnost vezani uz glazbu?

I.D.: Ne znam što će mi budućnost donijeti, ali nadam se da ću vječno biti vezana za glazbu jer to je ono što me čini sretnom i ispunjenom. Nadam se završetku mjuzikla koji je moj životni projekt i ostvarenje svih mojih želja i snova.

■ M.K.: Iza tebe su brojne nagrade i priznanja za tvoje umjetničko stvaralaštvo. Što smatraš svojim najvećim uspjehom do sada i je li ti neka nagrada posebno pri rasla srcu?

I.D.: Sve su mi nagrade drage, sve one potvrđuju uspjeh nekog rada i predstavljaju satisfakciju, ali ipak su mi najdraže nagrade s festivala Melodije Mostara jer je u vlastitom gradu najteže uspjeti. Ne znam zašto, ali čini mi se kako je u ovom gradu sve "oprošteno" osim uspjeha! Ipak najvećim uspjehom do sada smatram moju diplomu s Ekonomskog fakulteta u Mostaru i titulu učenice generacije glazbene škole! To je nešto čime se jako ponosim i neusporedivo je sa svim nagradama i priznanjima!

■ M.K.: Ivana, u siječnju si diplomirala na našem fakultetu. Ovom prilikom ti čestitam u ime uredništva lista SEF! Kakav je osjećaj imati diplomu u rukama?

I.D.: Ne mogu vam opisati kako je divan osjećaj imati diplomu u rukama, pogotovo ako ste uživali u onome što ste učili. Moje iskustvo s fakultetom je bilo prekrasno, mnogo sam naučila i dobila poticaj da radim još vrjednije i bolje. Obrana diplomskog je dan koji ću vječno pamtitи, pogotovo riječi pohvale mog mentora prof. dr. Martina Bevande. Sretna sam što je bio zadovoljan mojim radom, time je moju sreću još više upotpunio. Ovim putem mu još jednom želim reći hvala!

■ M.K.: Kako si uspjela uskladiti obveze za vrijeme studija? Ima li neka tajna formula koju možeš podijeliti s našim čitateljima?

I.D.: Malo je isfurana ona izreka "Sve se može kad se hoće", ali uistinu je tako. Ni sama ne znam kako sam sve stizala. Fe-

stivali, promocije, nastupi, putovanja, sve mi je oduzimalo puno vremena i snage, ali nikad nisam dozvoljavala da to utječe na moje studentske rezultate. Naučila sam biti vrijedna i raditi pod pritiskom, ponekad mogu skrenuti s puta, ali se uvjek brzinski vraćam na pravu stazu!

■ M.K.: Može li se na bh. estradi živjeti od glazbenog djelovanja? Imaš li neke planove vezane za ekonomiju?

I.D.: Živjeti samo od glazbe je teško, skoro i nemoguće. Danas, u doba vladavine turbo-folka, kvalitetna glazba nema izgleda kada je u pitanju zemlja u kojoj mi živimo. Nadam se da će uskoro biti bolje i da će određene zakonske institucije zaštiti umjetnike i njihova prava!

A gledе ekonomije, nadam se da ću nastaviti svoje školovanje na poslijediplomskom studiju. Mislim da mogu još mnogo toga naučiti i mislim da je ova diploma samo početak onog što želim.

■ M.K.: Poruka čitateljima SEF-a?

I.D.: Obrazovanje je najprije vaša osobna, a tek onda javna potvrda vrijednosti vaših dostignuća! Ono će vam privatni život i vaše samopoštovanje učiniti bogatijim! Svima koji imaju svoje ciljeve želim poželiti sreću da ih uspješno što prije dosegnu, ali da nikad ne zaborave ljudi koji su im pomogli na tom putu i da prvenstveno poštuju tudi uspjeh! Mislim da u tome i jest veličina čovjeka! ■

ŠVERC U ŠKOLI, I RAVNATELJ TO VOLI

Ivo KRALJEVIĆ

Kolega Slavene, Dragane, Milane! Ostavi taj šverc inače će te istjerati s ispita! To su riječi naših nabrušenih asistenata i profesora u vrijeme održavanja ispita. Ne postoji profesor na čijem se ispitu ne može nešto prepisati. Ali postoje oni kod kojih je to teže ili lakše izvesti. Studenti se uvijek trude ponijeti svoje znanje u švercu umjesto da ga "nabiju" u glavu. Švercanje na fakultetu ima svoje daleke korijene još u osnovnoj školi. Svi smo uspijevali lako nadmudriti svoje učitelje u osnovnoj i srednjoj školi. Ali, došli smo na faks te smo tu naišli na prave igrače koji samo čekaju takve, te svim instrumentima brane svoje znanje i zvanje. To su ASISTENTI. Na vježbama su nam mili, dragi i pažljivi kao da smo im djeca. Tako nam pažljivo i strpljivo prenose znanje. Ali kada dođe ispit, svijet se preokrene. Raj za tren postane pakao. I onda počne bjesomučno i nadasve nepotrebno otimanje i trganje raznih vrsta akademskih pomagala, šalabahtera, slika, natpisa na znojnim dlanovima i ne daj Bože bubica. Ove posljednje su najsofisticirane, te predstavljaju zadnji krik tehnike. To je moderan instrument prepisivanja gdje dvoje, troje, do deset ljudi "pomaže" pri pisanju ispita. Istina, podosta se telefonskog kredita potroši. Trebao bi Eronet otvoriti posebnu opciju BUBA ERONET gdje bi ljudi po jeftinijim tarifama mogli pisati ispite. One osiguravaju najveći profit, ali i naj-

veći rizik. Ako vas uhvate ne gine vam nogu s fakulteta. Čak se i tu učimo o poduzetništvu i riziku. Ma da, svi lagano odbacujemo stare metode švercanja i ubacujemo nove. Tko još želi nasred ispita čitati 50 stranica teksta strpanih u tri mala lista (font 5). Danas se tehnika širi a studenti je prate. ASISTENTI prate zbivanja na tržištu šverca u cilju sprječavanja takvih akcija. Ali šalabahteri imaju svoju svjetlu stranu o kojoj nitko ne priča. Svaki put kada faks-devijantnik piše šverc, on istodobno uči. U trenutku kada dobije pitanja, automatski se sjeća što je pisao. Tako varanje ima i funkcionalnih strana. Ali čisto sumnjam da će se asistenti odreći dreke i trčanja za devijantima. Tim akcijama oni pokazuju svoju nadmoć. Kada krne ispit, oni su svjesni da će sljedeća dva sata biti zabavna. Kada bi svijet bio bez šverca, bilo bi dosadno. Ispiti bi se odvijali u tišini a studenti se ne bi mogli jadati kako su protjerani s ispita. Sve u svemu, studenti će uvijek radije deset sati pripravljati šverc, nego dva sata učiti. To nije pravilno, to nije logično, to nije japanski. Ali, cijeli svijet je nelogičan. U Kini se za šverc na državnom ispitu ide u zatvor. Mi smo Balkanci, mi to ne možemo primjeniti, nama je sve "ispod stola". I zato, kada mislite baciti oko na neka nedopuštena pomagala i stimulanse, sjetite se, ASISTENT uvijek vreba i dok kažete ŠVERC, on vam je za vratom. ■

HERCEGOVINA OSIGURANJE

GENERALNA DIREKCIJA MOSTAR • Fra Didaka Buntića 144
Tel.: +387 36 331 971, 331 972, 331 973, 329 572, 329 573
Fax 331 974, 329 574

TEH-HERCEGOVINA

GENERALNA DIREKCIJA
Fra Didaka Buntića 144 • 88000 MOSTAR
Tel.: +387 36 331-971, Fax +387 36 331-974

STANICE ZA TEHNIČKI PREGLED VOZILA

POSLOVNICA ČAPLIĆA
Tasovčića b.b. • 88000 ČAPLIĆA
Tel.: +387 36 809-066

POSLOVNICA VITEZ
Podvojni centar 96 • 72250 VITEZ
Tel.: +387 30 717-471

POSLOVNICA ČITLUK
Ratpolje b.b. • 88260 ČITLUK
Tel.: +387 36 644-157

**GRAFIČKO
PODUZEĆE
MOSTAR**

FRAM ZIRAL d.o.o. Mostar

Put za Aluminij b.b.
tel./faks: +387 36 351 281
www.fram.ba
fram@fram.ba

**grafička priprema
tisk
dorada
naklada
knjižara**